

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара
(м. Дніпропетровськ, Україна)

Запорізька державна інженерна академія (м. Запоріжжя, Україна)

Інститут економіки імені Паата Гугушвілі Тбіліського державного університету
імені Іване Джавахішвілі (м. Тбілісі, Грузія)

Університет професора доктора Асена Златарова (м. Бургас, Болгарія)

Університет управління охороною праці в місті Катовіце (м. Катовіце, Польща)

Університет прикладних наук (м. Миттвайда, Німеччина)

Університет Шербрук (м. Шербрук, Канада)

ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2016:
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ
ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної конференції

(Дніпропетровськ, 14–15 квітня 2016 р.)

У дев'яти томах

Том 8. Перспективи інноваційного розвитку:
альтернативи та антагонізми

Дніпропетровськ
Видавець Біла К. О.
2016

УДК 336
ББК 65.01
Е 45

*Затверджено на засіданні вченої ради економічного факультету
(протокол № 9 від 12.04.2016)*

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Поляков М. В. – д. ф.-м. н., проф., ректор Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, голова оргкомітету;

Смирнов С. О. – д. ф.-м. н., проф., декан економічного факультету Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара;

Гринько Т. В. – д. е. н., проф., зав. кафедри економіки та управління підприємством Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара;

Коваленко О. В. – д. е. н., проф., зав. кафедри економіки підприємств Запорізької державної інженерної академії;

Артур Шверчак – д. е. н., професор з менеджменту Університету управління охороною праці в м. Катовіце, Польща;

Серджо Велеско – д. е. н., професор міжнародного менеджменту факультету економіки університету прикладних наук у м. Миттвайда, Німеччина;

Майкл Лафлеур – д. е. н., проректор з досліджень, директор інституту IRECUS, Університет Шербрук, Канада;

Абесадзе Р. Б. – д. е. н., проф., директор Інституту економіки імені Паата Гугушвілі Тбіліського державного університету імені Іване Джавахішвілі, Грузія;

Дімітров І. – доктор, професор Університету професора доктора Асена Златарова, Болгарія;

Скрипник Н. С. – к. е. н., доцент, доцент кафедри економіки та управління підприємством Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара.

Е 45 Економіка і менеджмент 2016: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку : зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 квіт. 2016 р. : у 9 т. – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2016.

ISBN 978-617-645-226-3

Т. 8 : Перспективи інноваційного розвитку: альтернативи та антагонізми. – 2016. – 92 с.

ISBN 978-617-645-234-8

У збірнику надруковано наукові праці Міжнародної науково-практичної конференції, яка відбулася 14–15 квітня 2016 року в Дніпропетровському національному університеті імені Олеся Гончара.

Для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗів та наукових закладів.

**УДК 336
ББК 65.01**

ISBN 978-617-645-226-3

ISBN 978-617-645-234-8 (Т. 8)

© Авторський колектив, 2016

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ГАЛУЗЬ, СУБ'ЄКТ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Камуліна А. Ю.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ В УКРАЇНІ: МОЖЛИВІСТЬ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ДОСВІДУ РОЗВИНЕНИХ КРАЇН

Постановка наукової проблеми адаптації досвіду інших держав у сфері управління конкурентоспроможністю національної економіки зумовлена тим, що останнім часом посилилася тенденція інтеграції української економіки у світовий економічний простір. Тому як на умовах глобалізації економіки висуваються жорсткі вимоги до рівня конкурентоспроможності країни і її компаній, раціональне використання передового світового досвіду стає все більш важливішим для розумного прийняття країни в світове господарство.

Особливістю політики регулювання конкурентоспроможності в Європі є те, що там реалізується узагальнений підхід до економічного налагодження, який підтримує активність національного економічного регулювання в тих сферах, які відповідно до європейської правової системи належать або виключно до компетенції державних органів, або в сфері спільної відповідальності державних органів регулювання та інститутів ЄС. Головний напрямок політики поліпшення конкурентоспроможності в ЄС – це підтримання дієвих механізмів конкурентного захисту, що сприяє підвищенню конкурентоспроможності. Разом з тим, треба звернути увагу, що регламентація конкуренції в рамках ЄС в цілому не така жорстка, як, наприклад, в США. В країнах ЄС, як втім і в США, передбачаються певні виключення, які стосуються монополізації діяльності в сфері експорту. В ЄС політика регламентації конкуренції узгоджується з метою поліпшення конкурентоспроможності Співтовариства промисловості, і це також передбачає наявність виключень в антимонопольному регулюванні [3].

З метою стимулювання зміцнення конкурентоспроможності передбачається укладання різних видів угод між компаніями, в тому числі: про спеціалізацію середніх та малих підприємств; в області досліджень товарів і процесів; зі сприяння спільним формам підприємницької діяльності кооперативного характеру, спрямованим на спеціалізацію, використовуючи розробки, ліцензування, патентування тощо.

З метою підвищення конкурентоспроможності механізми ЄС планують можливість надання допомоги від держави в таких формах як: участь у інвестуванні різних секторів економіки приватних інвесторів з метою покращення відповідного виду інвестиційної діяльності, здійснення заходів так званої горизонтальної допомоги, що впливають на умови загального функціонування підприємств певної галузі, не завдаючи шкоди при цьому конкурентному середовищу, надання спеціальних видів допомоги від держави в чутливих секторах, таких як: сільське господарство в рамках загальної аграрної політики ЄС, вугільна промисловість, металургія, авіаційна промисловість, транспорт тощо, особливо коли мова йде про реалізацію спільних проектів розвитку.

Приділяючи пріоритетну увагу такому фактору конкурентоспроможності, як достатній рівень освіти, ЄС підтримує розвиток вищої освіти, збільшує інвестиції в інтелектуальний (розумовий) капітал людей, поліпшує освіту і кваліфікаційний рівень, в тому числі за допомогою програми безперервної освіти [1].

Такий напрям в ЄС є цікавим для України, оскільки зазначена програма буде відкрита для можливості участі як країн-членів Європейського економічного простору, так і країн-претендентів на членство в ЄС, а також для країн, пов'язаних з країнами ЄС територіально або господарськими зв'язками.

З погляду на курс України на інтеграцію в ЄС, як у політичному, так і в економічному аспектах, заходи щодо максимально можливої участі у створюваних механізмах політики конкурентоспроможності в ЄС та формування передумов щодо створення подібних механізмів в Україні на сьогодні є важливим завданням вітчизняної політики регулювання конкурентоспроможності.

Враховуючи очевидне лідерство США у питаннях регулювання конкурентних відносин серед інших держав, керівництво країн виступило з ініціативою, що в значній мірі ґрунтується на рекомендаціях Ради з конкурентоспроможності і означає фактично перехід до нового рівня політики в сфері конкурентоспроможності [2]. Головним механізмом створення такої політики мають стати: істотне збільшення інвестицій в країні в наукову та дослідну сферу, зміцнення освітньої системи та на розвиток інноваційного підприємництва, поліпшення умов для збільшення кількості і підвищення кваліфікаційного рівня вчителів та впровадження курсів з наукових досягнень, підвищення кваліфікаційного рівня працівників і їх конкурентоспроможності на ринку праці, а також змін імміграційної політики, спрямованій на підтримці покращених умов для забезпечення функціонування ефективної системи охорони прав інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Крючкова І. В. Конкурентоспроможність економіки України: стан і перспективи підвищення / І. В. Крючкова. – К. : Основа, 2007. – 488 с.
2. Сиденко В. Р. Внешнеэкономическая деятельность: проблемы системной трансформации при переходе к рынку / В. Р. Сиденко. – К. : ИМЭМО НАН Украины, изд-во АО «ОКО», 1998. – 305 с.
3. Костусев А. А. Конкурентная политика в Украине : монограф. / А. А. Костусев. – К. : КНЕУ, 2004. – 310 с.

К. е. н. Кармазін В. Я.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ ВАЛЮТНОГО РИНКУ УКРАЇНИ

Сучасний період розвитку економіки в Україні характеризується деструктивними тенденціями за всіма секторами. Соціально-політична, економічна та фінансова криза, посилені військовим протистоянням, спричинили значуще падіння рівня життя, згортання товарних та фінансових ринків, несталість грошово-кредитної системи. Свідченням останніх процесів є особливості сучасних тенденцій розвитку валютного ринку [2].

Коливання курсу національної валюти є своєрідною діагностичною ознакою стану економіки, її загального «здоров'я» та стабільності взаємодій із світовою економікою [5]. Найбільш значущими макроекономічними факторами, що обумовлюють стабільність курсу національної грошової одиниці є сальдо зовнішньоторговельного балансу, рівень інфляції, стан золотовалютних резервів. Проте найбільш вагомим фактором, що обумовлює курсові коливання, є стан виробництва ВВП, його структура та структура грошового агрегату. Тобто, у забезпечення сталості національної грошової одиниці значення мають не стільки екзогенні, скільки ендегенні фактори. Національний банк, як головний гарант стабільності курсу гривні, на більшу частку ендегенних факторів, що обумовлює її коливання, має обмежений вплив. Так, за рахунок суто монетарних дій Національний банк тривалий час утримував стабільний курс гривні (793,56-799,30 грн/100 \$) у 2010-2013 рр., однак економічна криза обумовила здешевлення курсу рівні до долара, незважаючи на здешевлення долара до євро на 28 % [4]. Подальше падіння курсу гривні обумовило переростання фінансової кризи в Україні у системну економічну, поява політичної, а потім і воєнної нестабільності. Грошовий агрегат М2 зменшився за рахунок зменшення депозитів 357,3 млн \$ США, що відповідним чином зменшило і грошовий мультиплікатор. Проте падіння ВВП мало більш стрімкий характер, що й обумовило падіння гривні. Особливо негативний вплив на курс національної валюти спричинили негативні сподівання, що загострилися на ринку після кризи квітня 2014 р. 2015 р. також характеризувався деструктивними тенденціями на валютному ринку. Наприклад, у лютому 2015 р. курс гривні впав на 71,82 % і становив 2776,31 грн за 100 \$ США. Значний обсяг непродуктивних воєнних витрат, погіршення сальто платіжного балансу, різке скорочення валютних надходжень внаслідок закриття ринків збуту для українських товаровиробників визначили необхідність використання золотовалютних резервів та зовнішніх запозичень для підтримання стабільності національної грошової одиниці. Проте й досі курс гривні характеризується високим рівнем змінності.

Протягом періоду 2013–2014 рр. курс гривні був стабільним, протягом 2014–2015 рр. курс гривні мав високий рівень змінності (32,63 %), але велика частка цієї змінності обумовлена саме тенденцією до зростання. Однак і без врахування тенденції до зростання змінність курсу гривні склала 12 %, що означає, що нестабільність курсу суттєво зросла порівняно із 2012–2013 рр.

Девальвація курсу гривні відбулася за період 2010–2015 рр. не тільки по відношенню до долара чи євро, а й по відношенню до курсів практично всіх інших валют, крім білоруських рублів. Отже така девальвація не є наслідком ринкових процесів коливання валютних курсів внаслідок неврівноваженості попиту та пропозиції на іноземні валюти, а є наслідком системних змін в економіці, що обумовлюють в тому числі і слабкість національної валюти.

Найбільша кількість операцій з купівлі-продажу валюти здійснюється на міжбанківському валютному ринку. Але активність агентів на цьому ринку має чітку тенденцію до зниження. При цьому однак зберігається певний сезонний характер торгів. Найбільш виразною є сезонність торгів на міжбанківському валютному ринку у 2013 р. Спостерігаються виразно наступні сезонні піки торгів: квітень, липень-серпень, листопад-грудень. Для 2012 року сезонність дещо нівелюється загальною стрімкою тенденцією до зростання торгів, проте сезонні піки є такими ж, як і у 2013. Для 2014 та 2015 років сезонність торгів є менш помітною внаслідок зменшення обсягу торгів, проте певні сезонні піки все ж простежуються. Якщо визначати змінність активності торгів на міжбанківському валютному ринку, то вона буде наступною: у 2012 коефіцієнт варіації торгів склав 29 %, у 2013 – 24,4 %, у 2014 – 88,8 %, у 2015 – 12,79 %. В цілому тенденції розвитку ринку валютної роздрібної торгівлі відповідають тенденціям міжбанківського валютного ринку, але по ним видно, що тенденція до згорання ринку проявилась дещо раніше – ще у 2013 році. У цей період обсяги торгів на ринку є порівнянними з обсягами торгів у 2012 році, проте дещо нижчими від них. В цілому на ринку спостерігається нелінійна тенденція до зниження із сезонними коливаннями. Так само як і для міжбанківського валютного ринку

для ринку роздрібної валютної торгівлі протягом 2013–2015 рр. властиве інтенсивне згортання.

Організаційне забезпечення стабільності курсу гривні здійснює Національний банк України. Основними його функціями стосовно забезпечення монетарної стабільності є: формування офіційного курсу гривні до іноземних валют; організація валютних торгів; пряма участь у валютних торгах для забезпечення сталості курсу гривні [1]. Найбільш дієвим та оперативним інструментом забезпечення стабільності курсу гривні є валютні інтервенції. З 2010 року Національний банк значно посилив свою участь як прямого учасника торгів на валютному ринку. При значному позитивному впливі на курс гривні це разом обумовило швидке знекровлення золотовалютних резервів країни, зменшило можливості НБУ в подальшому забезпечувати сталість курсу національної грошової одиниці. Саме це, а також девальваційний тиск на гривню у 2014 році, інституційна неспроможність Національного банку здійснювати регулювання курсу у першій половині 2014 року спричинило нову кризу на валютному ринку. Змінилась і монетарна політика НБУ, що набула відверто експансіоністського характеру. Жорстке регулювання грошового ринку проявилось насамперед у різкому дорожчанні грошових ресурсів, облікова ставка НБУ зросла з 14 % у квітні 2014 року до 30 % у березні 2015 року. Наслідком стали значні зміни у структурі грошового агрегату. Відповідними були зміни й у політиці здійснення валютних інтервенцій. Отож обсяги прямого втручання у торги на міжбанківській валютній біржі з року в рік знижувались і були найменшими у 2015 році. Однак зв'язок між динамікою валютного курсу та обсягом інтервенцій при цьому не є тісним. Так коефіцієнт кореляції між офіційним курсом гривні та сальдо валютних інтервенцій у 2012 році становив 0,7, у 2013 році – 0,44, у 2014 році – 0,18, у 2015 році – -0,09. Більш-менш тісний зв'язок між курсом гривні та валютними інтервенціями НБУ спостерігається тільки у 2012 році, для інших періодів зв'язок не є значущим.

Забезпечення валютно-курсової стабільності є одним із головних завдань фінансової політики держави. Саме валютна стабільність обумовлює фінансову ефективність українських економічних агентів при їх зовнішньоекономічних взаємодіях, динаміка валютного курсу обумовлює ефективність моделі природо-користування, формуючи «ножиці» між вартістю ресурсів та продукції. Стабільність валютного курсу обумовлює вартість інвестицій, визначаючи кінцеву привабливість економіки для іноземних інвесторів, оскільки обумовлює потенціал зростання чи знецінення інвестованого капіталу тощо. Отож регулювання валютного ринку має важливе макроекономічне значення. Водночас надмірна зарегульованість валютного ринку означатиме втрату ним гнучкості, втрату відповідності номінального валютного курсу економічним реаліям та матиме більший деструктивний вплив, ніж знецінення курсу національної валюти. Відтак валютна політика країни багато в чому визначатиме ефективність досягнення державою стратегічних та тактичних економічних цілей.

Регулювання валютного ринку ми пропонуємо використати досвід валютної політики постсоціалістичних країн. Країни Центральної та Східної Європи так само, як і країни Латинської Америки, цілі стабілізації економіки будували в основному на базі таргетування обмінних курсів [3].

Наприклад, у Польщі, що є найближчою до України як географічно, так і за початковою структурою економіки, як і процес лібералізації рахунку капіталу режим обмінного курсу поступово пройшов всі етапи розвитку: жорстке «прив'язування» (1990–91 рр.); плаваюче «прив'язування» (1991–1995 рр.); плаваючий коридор (1995–99 рр.); вільне плавання (з 2000 р.).

Поступова лібералізація потоків капіталу супроводжувалася поступовим підвищенням гнучкості обмінного курсу і основними заходами з регулювання валютного ринку були:

- передача ризику, пов'язаного з обмінним курсом портфельним інвесторам;
- розвиток механізму обмінного курсу, який саморегулюється;
- розширення автономії монетарної політики.

Список використаних джерел:

1. Белінська Я. Валютний механізм і принципи його структурування / Я. Белінська // Економіка України. – 2006. – № 5. – С. 19–27.
2. Журавка Ф. О. Валютна політика в умовах трансформаційних змін економіки України : монограф. / Ф. О. Журавка. – Суми : Ділові перспективи: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2008. – 334 с.
3. Пашко Є. О. Механізм інтеграції України до світового валютного ринку / Є. О. Пашко ; Донецький національний ун-т. – Донецьк, 2004. – 226 с.
4. Показники розвитку валютного ринку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.bank.gov.ua>
5. Шарова С. В. Проблеми розвитку валютного ринку України в контексті забезпечення фінансової незалежності [Електронний ресурс] / С. В. Шарова, Д. О. Рудьковський // Ефективна економіка. – 2015. – № 11. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4645>

Карпова Ю. А.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФОРМУВАННЯ ВИРОБНИЧОГО ПОТЕНЦІАЛУ В УКРАЇНІ

Умови сьогодення – це ринкові умови жорсткої конкуренції між виробниками на ринку товарів та послуг. Ефективне управління господарської діяльності, вимог нових підходів і методів до сучасного оцінювання виробничого потенціалу суб'єкта господарювання.

Ресурсне забезпечення, трудові професійні кадри, інноваційні підходи до управління, тощо, формують місце суб'єкта господарювання на ринку товарів та послуг. Будь яка організаційна структура вимагає осмислення, перш за все ресурсного обґрунтування та можливостей з метою ефективного функціонування, перш за все, досліджуючи виробничий потенціал, автори акцентують увагу на тому що, етимологічно, потенціал означає потужність, тобто, здатність відповідати визначеним стандартам по виконанням тих чи інших господарських операцій.

Будь яка виробнича структура суб'єкта господарювання формується на основі чинників, що сприяють підвищенню конкурентоспроможності самого підприємства. До них відносять організаційну структуру підприємства, асортимент і номенклатуру товарів, які випускаються, рівні спеціалізації, впровадження

інноваційних технологій та напрямів науково-технічного прогресу, об'єм та масштаби випуску продукції [4].

Саме одна з головних складових конкурентоспроможності суб'єкта господарювання є виробничий потенціал як, сукупність вартісних і натуральних характеристик виробничої бази, що виражається в потенційних можливостях провадити продукцію певного складу, технічного рівня і якості в необхідному обсязі [1, с. 224].

Одним із визначальних напрямів успішного господарювання підприємства є його результативна діяльність, яка визначається прибутковістю, конкурентоспроможністю та задоволенням споживачів на ринку товарів та послуг. Досягнення таких результатів можливо за умови грамотного обґрунтування виробничого потенціалу, раціональної організації праці, що є системним процесом який складається з комплексу сучасних інструментів маркетингу, принципів управління, наукових підходів і методів.

Саме з цих позицій для забезпечення стабільної господарської діяльності необхідно чітко уявляти собі механізм побудови дієвого виробничого потенціалу, на основі обґрунтованих кваліфікаційних вимог до його осмислення і виявлення особливостей.

Для виявлення особливостей формування виробничого потенціалу обов'язковою умовою є проведення аналізу його сутності, виявлення різниці характерних відмінностей від інших видів, направленість діяльності підприємство (виробництво або сфера послуг), форма власності підприємства, галузева направленість, ринок збуту товарів, що виробляє або послуг що надаються.

Автор акцентує увагу на галузевому аспекті та ресурсному забезпеченні при формуванні виробничого потенціалу підприємств тому що ці чинники взаємодоповнюється обґрунтування складової виробничого потенціалу. Особливо це стосується галузей промисловості і їх місця в національній економіці [3].

Що стосується галузевого аспекту, то необхідно звертати увагу на впровадження новітніх підходів технологій у виробничий процес, специфічності

цього процесу с точки зору інноваційних напрямів, організації виробництва, ресурсного забезпечення підприємства та ринків збуту його товарів.

На жаль, в нашій державі достатня кількість підприємств зі застарілою технікою, зношеним обладнанням, не конкурентоздатними основними фондами тощо.

Саме ці чинники обґрунтовують виробничий потенціал підприємства і, тим самим, потенціал національного господарства. Аналіз стану, дослідження даної проблематики, і вивчення цієї ситуації дасть можливість підняти рівень конкурентоспроможності підприємств, і тим самим конкурентоспроможності національної економіки.

Таким чином, можна сказати, що неможливо сформувати конкурентоспроможність підприємства, не використовуючи інноваційні технології. При цьому спосіб їх використання треба ретельно обдумувати, оскільки впровадження нових технологій потребує час та засоби.

Список використаних джерел:

1. Гавва В. Н. Потенціал підприємства: формування та оцінювання : навч. посіб. / В. Н. Гавва, Е. А. Божко. – К. : Центр навчальної літератури, 2012. – 224 с.
2. Економічна енциклопедія : у 3 т. / відп. ред. С. В. Мочерний. – К. : Видавничий центр «Академія», 2014. – Т. 1. – 864 с.
3. Тюріна Н. М. Економіка промислового підприємства : підруч. / Н. М. Тюріна, М. Д. Ведерніков, Г. І. Капінос та ін. ; за ред. Н. М. Тюріної. – Львів: «Новий світ – 2000», 2008. – 312 с.

К. е. н. Касян С. Я., Федоришин Т. В.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ВПРОВАДЖЕННЯ СІМЕЙНО-РОДИННОГО ВИХОВАННЯ У СИСТЕМУ
УПРАВЛІННЯ ПОЗАШКІЛЬНИМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ**

Позашкільна освіта є одним із соціальних інститутів дитинства, навчання, виховання і розвитку молодих осіб. У цій сфері замовниками і споживачами освітніх послуг є діти, батьки, суспільство, держава. Означена освіта здатна впливати на якість життя, сприяє розвитку нахилів, здібностей, інтересів;

громадських і суспільних якостей, життєвому і професійному самовизначенню підростаючого покоління. Саме позашкільна освіта в умовах економіки знань забезпечує дітям доступ до культурних цінностей, які не вивчають у школі, конкретизує, розширює, поглиблює та інтегрує знання і вміння, що діти отримують у загальноосвітніх навчальних закладах, орієнтує на більш глибоке засвоєння їх у практичній соціальній діяльності.

Ураховуючи значення позашкільного навчання в системі освіти, маємо відзначити її роль у формуванні особистості дитини, де значне місце посідає сімейно-родинне виховання. Оскільки саме сімейно-родинні зв'язки формують ставлення особистості до суспільства та визначають її місце у ньому. Дослідженню складних методологічних аспектів сімейно-родинного виховання у межах системи управління позашкільним навчальним закладом присвячено праці зарубіжних та вітчизняних науковців, таких як: С. І. Гессен, Е. Денісон, П. Друкер, Т. Є. Оболенська, С. Ю. Хамініч, Т. Шульц та ін.

Відмітимо, що сучасний етап розвитку позашкільної освіти в Україні та світі потребує нових методик і технологій навчально-виховної, методичної роботи, інтеграції всіх соціальних інститутів з метою створення умов для виховання і розвитку сучасної освіченої особистості. Окреслена обставина вимагає високої компетентності педагогів, інноваційної та креативної діяльності позашкільного навчального закладу в освітньому просторі.

В умовах становлення суспільства, що орієнтується на знання в Україні важливо впровадження інноваційних, дидактичних методів викладання і засобів навчально-виховної роботи з урахуванням регіональних аспектів розвитку позашкільної освіти. Власне, такі методи передбачають тісне спілкування у ході виховання з родиною. Організація такого спілкування спрямована на творчий розвиток особистості, соціалізації, підвищення комунікативних компетентностей вихованців. Зауважимо, що система управління позашкільним навчальним закладом в умовах розвитку освітньо-виховного простору в Україні передбачає комплекс керівних заходів із планування, мотивації, координації і контролю виховного процесу.

Відповідно до вимог сучасного освітнього менеджменту основними завданнями щодо вдосконалення системи управління навчальним закладом є поліпшення її компонентів та етапів (діагностико-прогностичний, організаційний, програмно-проектувальний, контрольно-корегувальний, оцінювальний та підсумковий) з метою забезпечення ефективної діяльності, визначення перспектив подальшого розвитку навчального закладу [1].

С. Ю. Хамініч ґрунтовно досліджує концепцію людського капіталу, що притаманна економічному і соціальному середовищу України, яке істотно реформується. Учена справедливо відмічає що, згідно теоретичної концепції людського капіталу індивідуальні характеристики людини визнаються важливою цінністю, яку слід розвивати. Дослідниця підкреслює, що людський капітал характеризується як певний запас здібностей, знань, навичок, вмінь, які використовуються у суспільному відтворенні та сприяють зростанню продуктивності праці та більшій генерації ідей [2, с. 40, 41].

На наш погляд, система управління позашкільним навчальним закладом в умовах регіональної освітньої системи Дніпропетровщини має бути побудована на засадах концепції людського капіталу. Дійсно, розвиток творчої особистості, індивідуальних здібностей вихованців позашкільних навчальних закладів яскраво і предметно вписується в стратегію розвитку людського капіталу. Така стратегія є змістовною основою розвитку позашкільних навчальних закладів Європейського Союзу. Так, у Польщі функціонує стратегія розвитку людського капіталу, в рамках якої Європейська комісія і провідні світові і європейські фонди виділяють фінансові ресурси на впровадження нових навчальних програм, модернізацію техніки, ремонт будівель навчальних закладів.

У педагогіці управління виховним процесом, особливо з сімейно-родинним вихованням особливе значення відіграє роль вчителя та суб'єктивне ставлення вихованців до педагога. Особливі взаємостосунки педагог – вихованець, вихованець – вихованець, педагог – вихованець – батьки зумовлені специфікою форм навчально-виховного процесу (заняття, не урок) та створюють основу для

взаємодівирі й взаємоповаги, атмосфери психологічного комфорту, що сприяє реалізації виховних інноваційних завдань.

Таким чином, упровадження сімейно-родинного виховання в систему управління позашкільним навчальним закладом має бути побудоване на засадах концепції знань, розповсюдження сучасних методик, інноваційних технологій у процес взаємодії вихованців із батьками. У зв'язку з цим слід організувати інтеграційні зустрічі з вихованцями за міждисциплінарними напрямками, такими як: тренінги, ігри, дискусії, профілактичні бесіди, конкурси творчих робіт, експедиції, соціальні проекти тощо.

Важливими у контексті формування ідеї впровадження сімейно-родинного виховання визначимо пріоритети діяльності закладу щодо співпраці з родиною: залучення до співпраці батьків вихованців; систематизація заходів, спрямованих на зміцнення інституту сім'ї; робота щодо збереження та пропаганди національних родинних традицій. Значущою є організація роботи батьківського активу щодо забезпечення єдності педагогічних вимог сім'ї та закладу до виховання дитини, педагогічної просвіти батьків.

Список використаних джерел:

1. Гессен С. И. Основы педагогики. Введение в прикладную философию : учеб. пособ. для вузов / С. И. Гессен. – М. : Школа-Пресс, 1995. – 447 с.
2. Хамініч С. Ю. Управління підприємством на засадах освітнього потенціалу : монограф. / С. Ю. Хамініч . – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2006. – 288 с.

Кирпа О. В.

Дніпропетровський університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІННОВАЦІЇ В СФЕРІ ТУРИЗМУ

Найважливішою рисою в сучасному етапі розвитку економіки є підвищення ролі інновацій як основи в економічному зростанні держав, а також це прагнення розвинених країн конкурувати за рахунок високих технологій та нестандартних нематеріальних активів. Ключовим фактором стало широке впровадження

в господарський оборот інноваційних продуктів і технологій, що стало ключовим фактором економічного розвитку та покращення якості життя населення. Розвиток сучасного туризму залежить від розробки та впровадження інноваційних технологій, спрямованих на розширення сервісних туристичних можливостей.

Інновації в туризмі – всебічне організаційне та управлінське нововведення яке складається в цілеспрямованих змінах, які вироблені на різних рівнях індустрії туризму. До них відноситься: правове забезпечення туристичних проєктів, організація нових видів туристської діяльності, створення повністю нових туристичних продуктів і товарів для подорожей, інформаційно-рекламне забезпечення туристського попиту, що включає в себе сучасні технології [1].

Основні зусилля у розвитку інновацій в туристичній сфері спрямовані на підвищення конкурентоспроможності підприємств, які займаються організацією туристичного бізнесу, на значне поліпшення туристського сервісу.

Туризм в багатьох країнах складає 4–6 % від ВВП, проте в Україні туризм ще не досяг такого рівня. В той час як в Україні існує велика кількість ресурсів для розвитку туристичних послуг. Тому, для того щоб туристичний бізнес розвивався динамічніше, необхідно ширше застосовувати інновації.

Україна, завдяки вигідній позиції, різноманітності природних ландшафтів і кліматичних умов, культурному різноманіттю в межах однієї держави, завдяки своєму величезному інтересу з боку туристів ближнього і далекого зарубіжжя, має все необхідне для комплексного та гармонійного інноваційного розвитку туристичної галузі. Інновації в сфері туризму можуть лягти в основу сталого зростання не лише туристичної галузі, а й економіки країни в цілому, що призведе до поліпшення рівня життя українців [2].

Інновації в туристичній галузі, мають у своїй основі реалізацію досягнень науково-технічного прогресу. Як успішні приклади в цій області, можна навести створення сучасних високотехнологічних комплексів, наприклад, 3D-планетарій. З відкриттям цього незвичайного об'єкту, подібних якому в усьому світі налічується менше десятка, це затрати, але завдяки цьому туристичний потік може збільшитися.

Іншим успішним прикладом інноваційної діяльності в туристичній сфері можна назвати створення інтерактивних і віртуальних музеїв, і навіть використання QR-кодів в звичайних музеях.

QR-код – це спеціальні мітки завдяки яким туристи отримують додаткову інформацію про експонат, завдяки скануванню їх мобільним пристроєм. Використовуючи QR-код в експозиціях музею або архітектурних пам'ятках можна вирішити відразу декілька завдань:

1) дати можливість самостійно ознайомитися з експонатами, вибираючи мову, якою вони будуть отримувати інформацію;

2) розширити можливості екскурсовода, який зможе в ході екскурсії ілюструвати свою розповідь додатковими матеріалами.

Список використаних джерел:

1. Новиков В. С. Инновации в туризме [Електронний ресурс] / В. С. Новиков. – Режим доступу : http://www.tourlib.net/books_tourism
2. Інновації в туризмі [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://deartravel.ru>
3. Новиков В. С. Инновации в туризме : учеб. пособ. для студ. высш. учеб. заведений / В. С. Новиков. – М. : Издательский центр «Академия», 2007. – 208 с.

К. е. н. Кошевий М. М.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ІДЕНТИФІКАЦІЇ НАУКОЄМНОСТІ

ГАЛУЗЕЙ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ПОСЛУГ

У сучасному світі, за експертними розрахунками, більше 75% економічного зростання є наслідком застосування нових знань і впровадження досягнень науково-технічного прогресу. Ці знання та досягнення генеруються в наукоємних галузях промисловості. Ефективне використання інтелектуального, науково-технічного і виробничого потенціалів економічних суб'єктів має стати потужним джерелом розвитку виробництва на базі впровадження інновацій. Але питання забезпечення оцінювання та групування галузей промисловості за рівнем наукоємності потребують поглибленого вивчення та дослідження

Перелік, склад високотехнологічних і наукоємних секторів, галузей і продуктів не є постійним, а змінюється внаслідок НТП. На даний час Євростат [3] використовує три основні підходи до ідентифікації високотехнологічності та наукоємності (рис. 1).

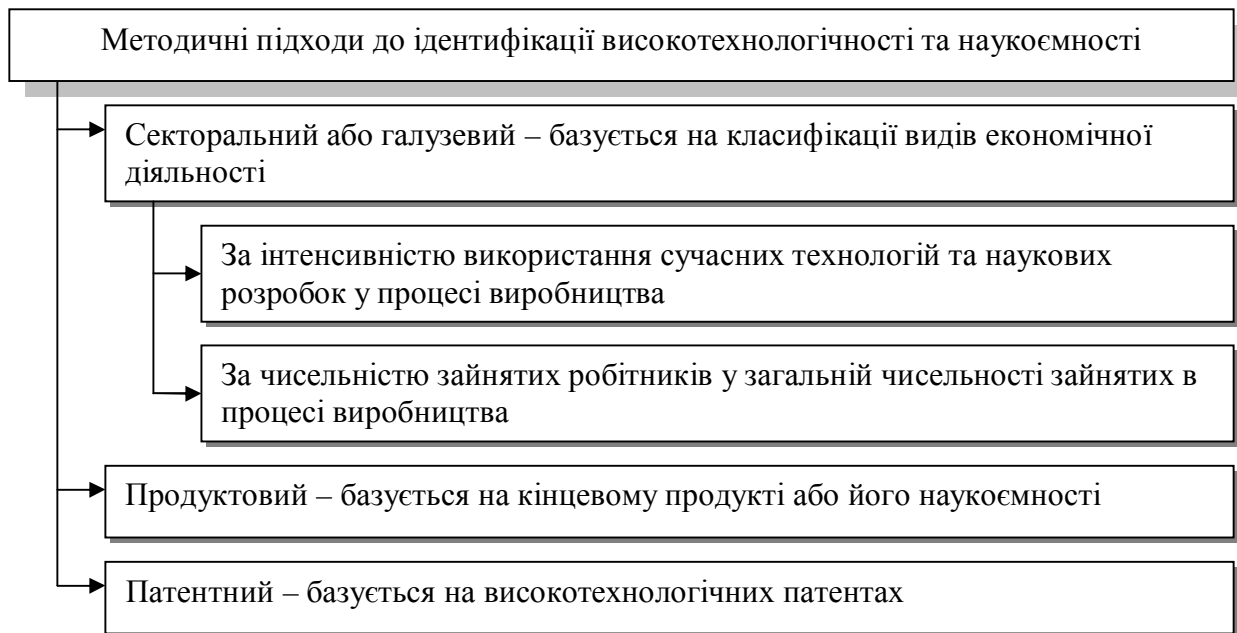


Рис. 1. Методичні підходи до ідентифікації високотехнологічності та наукоємності за Євростатом [3]

В рамках секторального або галузевого підходу існують дві класифікації:

1. Класифікація високотехнологічних галузей промисловості та високотехнологічних, наукоємних послуг, при чому класифікація наводиться окремо для промисловості і окремо для послуг, а критерієм підходу виступає інтенсивність використання сучасних технологій і наукових розробок у процесі виробництва, що визначається як відношення витрат на дослідження та розробки до валової доданої вартості у відповідних видах економічної діяльності.

2. Класифікація за питомою вагою робочої сили в економічній діяльності по відношенню до загальної чисельності зайнятих. Так, діяльність класифікується як наукоємна, якщо в загальній чисельності зайнятих понад 33 % становлять працівники 5-го і 6-го рівнів за Міжнародною стандартною класифікацією освіти [2].

Дана класифікація не передбачає поділу на промисловість і послуги, а використовує загальну методологію для всіх галузей промисловості та сфери послуг з виділенням двох агрегатів: наукоємної діяльності (knowledge-intensive activities) та наукоємної діяльності бізнес-промисловості (knowledge-intensive activities business industries).

Критерієм продуктового підходу є кінцевий продукт і його наукоємність, який є додатком до секторального або галузевого підходу. Групи продукції розподіляються на основі стандартної міжнародної торгової класифікації ООН (Standard International Trade Classification) [4]. Так, список високотехнологічної продукції розділений на 9 груп: авіаційно-космічна продукція; комп'ютерно-офісна техніка; електроніка та зв'язок (телекомунікації); фармацевтична продукція; наукові прилади та інструменти; електричні машини; хімія; неелектрична техніка; озброєння.

Високотехнологічними вважаються галузі, в яких показник наукоємності (відношення витрат на дослідження та розробки до обсягу виробництва) перевищує 4,5–5,0 %, а високонаукоємні галузями це ті, в яких ця частка вище 10 % (раніше дані показники становили 3,5 % і 8,5 % відповідно). Необхідно враховувати, що зазначені класифікації не обов'язково збігаються один з одним. Підприємство, що відноситься до галузі високих технологій, може не випускати високотехнологічну продукцію, і навпаки.

Згідно патентного підходу ідентифікація високотехнологічності та наукоємності базується на високотехнологічних патентах, що класифікуються на основі Міжнародної патентної класифікації.

Найбільшого поширення для оцінки приналежності галузей економіки до розряду наукоємних набув підхід, що базується на оцінці показника наукоємності виробництва, згідно якого до наукоємних галузей належать галузі у яких показник наукоємності виробництва перевищує в 1,2–1,5 і більше разів його середнє значення по переробній промисловості [1]. Але складність оцінки наукоємності виробництва спровокувала до появи безлічі методологій

класифікації наукоємних галузей, серед яких також виділяють і високотехнологічні галузі виробництва.

Отже, огляд основ сутності наукоємних галузей та послуг потребує подальшого глибокого їх дослідження, але необхідно враховувати, що наукоємні галузі – це галузі економіки, що випускають продукцію, виконують роботи та послуги з використанням останніх досягнень науки і техніки.

Список використаних джерел:

1. Научноёмкий сектор экономики России: состояние и особенности развития / К. А. Багриновский, М. А. Бендиков, И. Э. Фролов и др. – М. : ЦЭМИ РАН, 2001. – 120 с.
2. Международная стандартная классификация образования [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.uis.unesco.org/Library/Documents/isc97-rus.pdf>
3. Официальный сайт Eurostat [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.epp.eurostat.ec.europa.eu>
4. Стандартная международная торговая классификация ООН. Четвертый пересмотренный вариант // Департамент по экономическим и социальным вопросам ООН. – Нью-Йорк, 2008.

К. е. н. Крикунова В. М.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет» (Україна)

ПРОБЛЕМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У сучасних дослідженнях практики інноваційної діяльності процес розвитку, зокрема, пов'язують із зміною технологічних укладів у сфері виробництва. Технологічний уклад – це взаємопов'язана та взаємозумовлена стійка техніко-економічна система, що має певне якісне наповнення, яке відрізняє технологічні уклади один від одного (відмінності в технологіях, рівнях якості продукції, переважно використовуваних видах енергоносіїв тощо) [1].

У ретроспективі розрізняють п'ять хвиль технологічно-інноваційного розвитку. Перший і другий уклади стали результатом промислової революції (1770–1830 рр.), їх наповненням є нові технології у текстильній промисловості, розвиток залізничного транспорту, механізація виробництва на базі парового двигуна.

Третій і четвертий уклади (1830–1980 рр.) характеризуються інтенсивним розвитком промислового виробництва, переходом від аграрного до індустріального суспільства. Вони базувалися на використанні в промисловості електроенергії, нафти та нафтопродуктів, газу, засобів зв'язку, нових синтетичних матеріалів, результатів досліджень у галузі хімії. За галузевою ознакою, четверта хвиля пов'язана із масовим виробництвом автомобілів, тракторо- і літакобудуванням, виробництвом зброї, важким машинобудуванням і електротехнічною промисловістю. Тож, перші чотири технологічні уклади відбивають форму індустріальної технології, розвиток машинного виробництва.

П'ятий уклад характеризує вищий рівень технології, в якому інформація і знання перетворились на новий фактор виробництва і матеріально-технічною основою інформаційної економіки. За прогнозами, п'ятий технологічний уклад, що характеризується розвитком електронної промисловості, обчислювальної, оптиковолоконної промисловості, програмного забезпечення, телекомунікацій, роботобудування, виробництва і переробки газу, інформаційних послуг, триватиме до 2020 р. У науковій літературі розглядають нині формування шостого технологічного укладу, в основі якого – біотехнології, генна інженерія, нанотехнології, ракетно-космічна техніка, тонка хімія, пошук нових джерел енергії, насамперед, за допомогою водневих і термоядерних технологій та ін.

В нашій країні переважним є відтворення третього технологічного укладу, для якого характерна висока частка чорної металургії, залізничного транспорту, електроенергетики, неорганічної хімії, споживання вугілля, універсального машинобудування (у розвинених країнах цей етап припадає на середину ХХ ст.). Частково присутній у вітчизняній економіці четвертий технологічний уклад, ознакою якого є розвиток органічної хімії і полімерних матеріалів, кольорової металургії, нафтопереробки, автомобілебудування, точного машинобудування і приладобудування, розвиток традиційного ВПК, електронної промисловості, розповсюдження автоперевезень, широке споживання нафти. Цей етап завершився в розвинених країнах у середині 1970-х років. Питома вага продукції, що

відповідає п'ятому технологічному укладу, в Україні становить лише 4–5 %, шостому технологічному укладу – менше 0,1 % [3]. Фактично, має місце технологічна багатоукладність виробництва, що склалася стихійним чином і є однією з головних структурних проблем української економіки. Консервація застарілої структури виробництва призводить до високої енергомісткості продукції, низької частки доданої вартості в ній, а відтак, – до значних економічних втрат, що водночас унеможлиблює реалізацію інноваційної моделі розвитку економіки.

На мікрорівні спостерігається невисока інноваційна активність підприємств, що зумовлює низьку питому вагу інноваційної продукції в загальному її обсязі. У 2014 р. інноваційна діяльність у промисловості України здійснювалась 1609 підприємствами (16,1 %) (для порівняння: у розвинених країнах – близько 70 %). Частка підприємств, які впроваджують інновації, також знизилася – до 12,1 % у 2014 р. Лише 2,5 % реалізованої промислової продукції у 2014 р. було інноваційною (у 2013 р. – 3,3 %) [2]. Отже, вітчизняна економіка функціонує без вагомого застосування результатів наукових досліджень.

Однією з перешкод інноваційного розвитку суб'єктів господарювання є дефіцит фінансових ресурсів. За оцінками аналітиків, для зміни структури економіки на 1 % необхідні капіталовкладення, еквівалентні 2–3 % ВВП. У таких умовах особливої актуальності набуває залучення зовнішніх фінансових ресурсів, зокрема у формі прямих іноземних інвестицій. Проте, існують проблеми, які стосуються спрямування зовнішніх запозичень: 95 % всіх іноземних інвестицій спрямовується в 3 і 4 технологічні уклади (75 % і 20 % відповідно), і лише 4,5 % інвестицій – у 5 технологічний уклад, а в шостий – 0,5 %. Зазначене відбиває зацікавленість інвесторів у вітчизняній економіці, у першу чергу, як у постачальникові сировини. У той же час в розвинених країнах світу більш ніж 90 % інвестицій спрямовується у 5-й та 6-й технологічні уклади.

Недостатня сприйнятливність вітчизняної економіки до інновацій різних видів обумовлена негативним впливом загальноекономічних проблем, домінуванням низькотехнологічних укладів, відсутністю дієвої державної структурної та

інноваційної політики. Водночас стимулювання випуску наукоємної високо-технологічної продукції, сприяння використанню новацій у практичній діяльності є передумовою прогресивної трансформації структури зайнятості, створення економічно доцільних, ефективних робочих місць, підвищення доходів держави тощо.

Список використаних джерел:

1. Активізація інноваційної діяльності: організаційно-правове та соціально-економічне забезпечення / О. І. Амоша, В. П. Антонюк, А. І. Землянкін та ін. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2007. – 328 с.
2. Наукова та інноваційна діяльність в Україні у 2014 році [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної служби статистики України. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Чорна М. В. Оцінка ефективності інноваційної діяльності підприємств : монограф. / М. В. Чорна, С. В. Глухова. – Х. : ХДУХТ, 2012. – 210 с.

Курінна І. Г.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ
УКРАЇНИ**

В наш час немає країни, де б економічне прагнення до лідерства на світових ринках не пов'язане з інноваціями. Інновації це основне джерело розвитку, конкурентних переваг та прибутковості підприємств. Повільне впровадження інновацій в українських підприємств пояснюється такими факторами: зношеністю технічного обладнання, надвисокою собівартістю, низькою конкурентоспроможністю товарів як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринку, експортом не продукції, а сировини та ін. Для того, щоб підвищити конкурентоспроможність як товарів, так і підприємств необхідно впроваджувати інновації. Але в Україні практично не створені умови для найефективнішого здійснення інноваційної діяльності. На шляху реалізації інноваційної діяльності виникають перешкоди правового, фінансового та організаційного характеру. Процес інноваційної діяльності в Україні визначається як не відповідний рівню інноваційних

процесів у передових країнах. Він здійснюється непослідовно, без належного використання досягнень науково-технічного прогресу.

Дослідження інноваційного процесу в країні свідчать, що з 2000 по 2014 роки вага підприємств, які займалися інноваціями, зменшилась з 14,8 % до 12,1 %, що свідчить про спад інноваційної активності підприємств України [4]. Наявна негативна тенденція до зниження питомої ваги підприємств, які впроваджують інновації. Тому необхідними умовами активізації інноваційної діяльності є поліпшення податкових, законодавчих умов для функціонування таких підприємств з метою росту їх кількості.

Важливішим джерелом фінансування технологічних інновацій в Україні є власні кошти підприємств. У 2014 році, в загальному обсязі фінансування інноваційних робіт, частка власних коштів зросла і становила майже 85 %. У той же період фінансування інноваційних робіт з державного бюджету всього 4,5 %, іноземних інвесторів – 1,8 % від загальної суми на фінансування інноваційної діяльності в 2014 році [4].

Все це свідчить про те, що ані іноземні інвестори, ані державні посадовці не мають чіткого плану інноваційної політики країни. І якщо дії перших пояснюються низькими загальноекономічними показниками, коливаннями в законодавчій базі, низьким рівнем економіки, нестабільним станом в країні, який збільшує ризик вкладення в інновації, то дії других – відсутністю фінансової зацікавленості держави.

Відсутність самодостатнього інноваційного сектора в економіці України викликає викривлення фінансово-інвестиційних потоків. Для економічно активних інвесторів природно прагнути до зростання власних доходів. Якщо в економіці немає достатніх умов для інноваційного розвитку, вони знайдуть інше використання для своїх капіталів. Наприклад, причинами незадовільного економічного розвитку переробних підприємств України є загальносистемні фактори: низька привабливість підприємств через існування несприятливого економічного середовища для вітчизняного та зарубіжного інвестора, що виявляється у збитковості

і неефективності державного регулювання, нерозвиненості ринкової інфраструктури, відсутності дієвої системи правового регулювання, оптимального рівня податкового навантаження. Окрім того, негативним фактором є орієнтація нашої економіки на сировину. Українські промисловий та аграрний сектори на сьогодні програють як зовнішню конкуренцію за інвестиції, так і внутрішню міжгалузеву конкуренцію за залучення інвестиційних коштів, яку виграє сировинний сектор, що має в умовах сприятливої цінової кон'юнктури на світових ринках вищу норму віддачі за вкладений капітал [5].

На сьогодні в Україні існує правове поле для здійснення інноваційної діяльності. Через недостатність державних коштів, виникає необхідність вибору важливіших напрямів для їх вкладення, а також підвищення ефективності їх використання, а саме їх використання в інноваційному напрямку [6].

Досвід економіки України свідчить – бюджетні інвестиції мають використатися в напрямках, що утворюють інноваційний розвиток економіки. На жаль, протягом останніх років не були чітко визначені пріоритетні напрямки бюджетних інвестицій. Під час аналізу та вибору напрямів розвитку необхідно враховувати вплив на економіку країни в цілому, тобто всі внутрішні та зовнішні ефекти державних інвестицій, а не тільки їх рентабельність на рівні окремих інвестиційних проектів [6].

Таке ставлення до проблеми дозволить збільшити роль бюджетних інвестицій на інноваційний розвиток країни. Державі необхідно стати головним замовником і організатором досліджень і розробок на найсучасніших напрямках НТП та сприяння їх впровадження в сферу промислової діяльності.

Список використаних джерел:

1. Поддєрьогін А. М. Інновації та їх фінансове забезпечення в харчовій промисловості України / А. М. Поддєрьогін, А. В. Корнилюк // Фінанси України. – 2009. – № 11. – С. 95.
2. Головченко Т. М. Інноваційний розвиток як основний напрямок забезпечення конкурентоспроможності підприємства / Т. М. Головченко, Б. В. Рябошапка // Економічний простір : зб. наук. праць. – № 7. – Дніпропетровськ : ПДАБА. – 2009. – С. 60–66.
3. Космидайло І. В. Проблеми інноваційного розвитку в Україні та шляхи їх вирішення / І. В. Космидайло // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 2. – С. 20–27.
4. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

5. Федулова Л. І. Інноваційний розвиток промисловості України : тенденції та закономірності / Л. І. Федулова // Актуальні проблеми економіки. – 2007. – № 3. – С. 82–97.
6. Затонацька Т. Г. Економіко-правові аспекти бюджетного інвестування в інноваційній сфері / Т. Г. Затонацька // Фінанси України. – 2007. – № 4. – С. 36–43.

К. е. н. Курінний О. В.

*Дніпропетровський регіональний інститут державного управління
Національна академія державного управління при Президентіві України
(Україна)*

ВДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ НА СТВОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОДУКТІВ В ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Використання традиційних підходів до аналітичного дослідження складу і структури витрат, які формують собівартість інноваційного продукту, – за економічними елементами і калькуляційними статтями – не дозволяє визначити частку участі витрат на фундаментальні, прикладні наукові дослідження і розробки в створенні вартості інноваційного продукту вищих навчальних закладів (далі – ВНЗ), формуванні доходів від їх науково-інноваційної діяльності. Наслідком цього є неможливість на основі існуючих даних проведення аналітичної оцінки рівня наукоємності створених інноваційних продуктів, аналізу впливу витрат, які обумовлені проведенням фундаментальних, прикладних наукових досліджень і розробок, на рівень наукоємності продукту.

З цієї причини сьогодні на основі існуючої облікової інформації ускладнена достовірна оцінка реального внеску фундаментальної, прикладної науки і розробок у виробництво інноваційних продуктів, що не відповідає сучасними вимогами до підвищення якості інформаційного обслуговування управління науково-інноваційною діяльністю суб'єктів господарювання в умовах розвитку інноваційної економіки.

В якості ключового напрямку вдосконалення класифікації витрат на створення інноваційних продуктів необхідно ввести два нових критерії класифікації витрат

на створення інноваційних продуктів – стадії і етапи формування інноваційного продукту і організувати групування витрат по стадіях і етапах відповідно до механізму створення інноваційного продукту в вузах. Принципово важливим є врахування механізму створення інноваційного продукту при виділенні стадій і етапів, які визначають систему розподілу витрат на групи. Це дозволяє врахувати специфіку виробництва інноваційного продукту, охопити і систематизувати всі процеси, задіяні в його формуванні і в повній мірі відобразити витрати на їх здійснення при розрахунку фактичної собівартості інноваційного продукту.

Доцільно виділити наступні групи витрат в залежності від стадій формування інноваційного продукту: 1) витрати на наукові заходи; 2) витрати на інноваційні заходи. Залежно від етапів створення інноваційного продукту витрати необхідно диференціювати таким чином: 1) витрати на наукові дослідження; 2) витрати на розробки; 3) витрати на правову охорону наукових і науково-технічних продуктів; 4) витрати на трансфер технологій; 5) витрати на впровадження.

Для визначення вкладу фундаментальних і прикладних наукових досліджень, розробок вузу в створенні вартості інноваційних продуктів і формування доходів від його науково-інноваційної діяльності, витрати на наукові дослідження необхідно деталізувати за видами наукових досліджень. Це дозволить виявляти ті види наукової і науково-технічної діяльності, результати яких потенційно здатні підвищити рівень комерціалізації результатів наукових досліджень, що є значущим фактором інноваційного розвитку будь-якої держави.

Рекомендовані класифікаційні ознаки витрат вважаємо за доцільне застосувати в поєднанні з існуючими критеріями класифікації, що дозволить сформувати єдину систему витрат на створення інноваційних продуктів. На цій основі стає можливим встановлення взаємозв'язку і взаємозалежності між різними групами витрат, а також їх складовими. Інформація про порядок підпорядкування між групами витрат, їх складовими елементами, дозволить правильно побудувати факторні моделі для цілей економічного аналізу витрат, зробити об'єктивні висновки і, на їх основі, вжити адекватні управлінські рішення.

Удосконалена класифікація витрат розроблена з дотриманням сучасних положень МСФЗ 1 «Подання фінансової звітності», згідно з якими «організація зобов'язана представляти аналіз витрат, використовуючи класифікацію, засновану або на характері витрат, або на їх призначенні всередині організації, в залежності від того, яке уявлення є надійним і дає більш значиму інформацію» [1, с. 116]. Застосування такої класифікації дозволяє розглядати склад витрат не тільки в розрізі існуючих економічних елементів і калькуляційних статей, але перш за все в розрізі стадій і етапів формування інноваційного продукту, як результату інноваційної діяльності ВНЗ. Цим забезпечується можливість подальшого розподілу нарахованих витрат між собівартістю інноваційного продукту і супутнього. На основі інформації про відношення витрат до конкретних стадій, етапів створення результату інноваційної діяльності ВНЗ, видів наукових досліджень надасть можливість виявляти достовірну частку участі фундаментальних, прикладних наукових досліджень, розробок у формуванні вартості інноваційних продуктів.

Виявлені взаємозв'язки і взаємозалежності окремих груп витрат, які виділені за різними класифікаційними ознаками, в рамках єдиної системи витрат на створення інноваційних продуктів дозволять будувати нові моделі факторних систем для цілей економічного аналізу на створення інноваційних продуктів і отримання на цій основі розширеної аналітичної інформації для ефективного управління науково-інноваційної діяльності вузів.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
2. Постанова КМУ № 1084 від 25.08.04 року «Про затвердження Порядку формування і виконання замовлення на проведення фундаментальних наукових досліджень, прикладних наукових досліджень та виконання науково-технічних (експериментальних) розробок за рахунок коштів державного бюджету» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/35806

Лотоцький Б. В., к. е. н. Скрипник Н. Є.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ТРУДОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ В СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Для сучасної економіки України характерна активізація людського фактора, що обумовлено принциповими змінами в економічному базисі суспільства, необхідністю подолання відставання вітчизняної економіки в темпах освоєння інноваційних шляхів її розвитку. На тлі скорочення чисельності економічно активного населення, викликаного «демографічною ямою», і значного фізичного і морального зносу основних виробничих фондів і технологій, рішення задачі багато в чому обумовлено успішністю освоєння передових управлінських технологій, в яких ключове місце відводиться «людському фактору».

Найважливішим критерієм раціональності будь-якої суспільної системи є її орієнтація на максимально можливий розвиток і використання здібностей людей. З цього критерію і повинні виходити у своїй діяльності соціально-економічні управлінські структури різного рівня, тут розрахунок йде на майбутню велику віддачу від інвестицій в даний індивідуальний людський потенціал, як національне надбання. У зв'язку з цим трудовий потенціал є важливим індикатором соціально-економічного розвитку країни і великих господарських систем. Але темпи нарощування трудового потенціалу в Україні як на рівні мікро і мезо економіки, а значить і макроекономіки все ще відстають від запитів часу.

У той же час, очевидно, що в сучасних умовах успішне економічний розвиток країни, регіону, підприємства залежать від рівня забезпеченості якісним і адаптованим до сучасних умов трудовим потенціалом, орієнтованим на активну трудову діяльність. При цьому слід зазначити, що якість трудового потенціалу залежить не тільки від певних інтелектуальних, творчих та інших психофізіологічних здібностей, знань і навичок людини, а й значною мірою забезпечується системою управління трудовим потенціалом первинної ланки –

підприємства, яка охоплює процеси його формування, розвитку і використання. Крім того, трудовий потенціал як найтісніше пов'язаний з найважливішими соціально-економічними характеристиками життя суспільства, такими як рівень і якість життя населення країни.

Виходячи з цього, можна виділити основні проблеми, що впливають на якість трудового потенціалу та на недостатні темпи розвитку національної економіки. По-перше, неефективне використання трудового потенціалу суспільства, підприємства, окремого працівника. По-друге, відсутність або нестача фахівців, що володіють високим рівнем кваліфікації, науковим і творчим мисленням, націлених на постійний розвиток, через професійне навчання і ефективне використання своїх умінь, знань у практичній діяльності. По-третє, відсутність ефективного механізму формування трудового потенціалу, за допомогою розвитку принципово нових професійних компетенцій, таких, як інноваційне мислення, вміння генерувати ідеї, ефективно використовувати і сприймати інновації, здатність нестандартно і оперативно підходити до вирішення стратегічних завдань та ін. По-четверте, слабка державна підтримка ідеї формування трудового потенціалу суспільства, починаючи з його первинної ланки – підприємства (в тому числі в малому і середньому бізнесі) і закінчуючи трудовим потенціалом провідних галузей економіки та великих територій.

У більшості вітчизняних досліджень трудовий потенціал розглядається і оцінюється лише з кількісної боку або в рамках інших ресурсів. Якісні характеристики трудових ресурсів, стрижнем яких і є трудовий потенціал, залишаються мало вивченими і, отже, недостатньо задіяними в економічному зростанні. Будучи одночасно найбільш рухомим і сприйнятливим до змін ланкою виробництва, трудовий потенціал здатний створювати і відтворювати синергетичний ефект, побудований на сукупності людських можливостей, освоєння нових знань і практичного досвіду, розвитку і саморозвитку. Такий симбіоз чинників розвитку одночасно забезпечує результативність поточної трудової діяльності і в той же час відтворює і формує майбутній трудовий потенціал економіки, як базис її конкурентоспроможності та успішного стратегічного розвитку.

Трудовий потенціал – це сукупність економічних відносин, що розкривають властивості і можливості, трудових ресурсів, необхідних для здійснення трудової діяльності в умовах досягнутого рівня розвитку економіки. Трудовий потенціал в сучасних умовах повинен володіти рядом характеристик, зокрема, ступенем підготовленості трудових ресурсів до нововведень, нових знань, а також гнучкістю, адаптивністю до мінливих соціально-економічних умовами розвитку економіки, здатністю адаптуватися і розвиватися. Трудовий потенціал – соціально-економічна цінність, яка стає активом, локомотивом нової інформації. Це не застигла категорія, а постійно збагачується, вона піддається управлінському впливу в процесі використання і реалізації, і втілюється в кінцевому підсумку в людський капітал, який разом з підприємницькими здібностями і бере участь у створенні прибутку. Величина віддачі від людського капіталу залежить не тільки від наявності та якості трудового потенціалу, а й від кадрової політики на всіх рівнях господарювання, стану економіки, рівня розвитку продуктивних сил і виробничих відносин і соціальної специфіки суспільства.

Процеси формування трудового потенціалу як основи людського капіталу безпосередньо пов'язані з соціальними аспектами, не тільки з точки зору процесів формування, а й з точки зору віддачі від інвестицій в нього.

Список використаних джерел:

1. Дуда С. Т. Трудовий потенціал підприємства: оцінювання та засоби підвищення ефективності використання [Електронний ресурс] / С. Т. Дуда, С. В. Попівняк // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – Вип. 23.3. – С. 370–375. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/UJRN/nvnltu_2013_23
2. Ульяненко О. В. Еволюція соціально-економічної категорії «трудовий потенціал» [Електронний ресурс] / О. В. Ульяненко // Зб. наук. праць Таврійського державного агротехнологічного ун-ту. Економічні науки. – 2013. – № 2(2). – С. 294–301. – Режим доступу: [http://www.nbu.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_2\(2\)_38](http://www.nbu.gov.ua/UJRN/znptdau_2013_2(2)_38)

Лях І. І.

Інститут економіки промисловості НАН України (м. Київ)

ДЕЯКІ АСПЕКТИ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОГО СТИМУЛЮВАННЯ ГОСПОДАРЮЮЧИХ СУБ'ЄКТІВ ІННОВАЦІЙНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ

У сучасному світі проблема економічного стимулювання інноваційної діяльності господарюючих суб'єктів залишається однією з найбільш актуальних. Для становлення інноваційного типу розвитку економіки країни, регіонів, міст здійснюється ряд інституційних, правових, економічних, фінансових, організаційних заходів щодо стимулювання інноваційної активності господарюючих суб'єктів в різних сферах національної економіки. Але поряд з наявністю позитивних змін зберігається фрагментарність, розрізненість прогресивних процесів, а саме: недобросовісна конкуренція; недостатньо привабливий інвестиційний клімат; корумпованість органів виконавчої влади; слабка фінансова підтримка інноваційної діяльності; відсутність відповідної координації та контролю за ходом інноваційних перетворень, тощо. Все вищезгадане доводить до висновку, що формування інноваційної моделі економічного розвитку набуло затяжного характеру. А всі перелічені проблеми в значній мірі залежать від якості та своєчасності надання державної підтримки стимулювання підвищення інноваційної діяльності господарюючих суб'єктів як в межах міста, регіону, так і економіки держави в цілому.

Вирішення проблем, пов'язаних із низькою конкурентоспроможністю національної економіки, регіонів, міст потребує необхідності просування на ринок інноваційного продукту, а саме комерціалізації розробок академічної та освітньої науки. Так, за даними останнього звіту Всесвітнього економічного форуму Україна за Індексом глобальної конкурентоспроможності (ІГК) 2015–2016 років посіла 79-е місце серед 140 країн світу, втративши за рік три позиції (у попередньому рейтингу 2014-2015 рр. займала 76-у позицію серед 144 країн). Провідні позиції займають Швейцарія, Сінгапур та США, які складають трійку лідерів [1].

Найбільший вплив на втрату позицій України у рейтингу 2015–2016 рр. порівняно з попередніми роками мала зміна його складових, які характеризують: розвиток інфраструктури; макроекономічне середовище; розвиток фінансового ринку країни. В той же час зазначимо, що серед основних невикористаних можливостей особлива увага приділяється субіндексу «Інновації та фактори вдосконалення». Найбільший вплив на підвищення значення цього рейтингу у 2015–2016 рр. порівняно з попереднім періодом мала зміна таких його складових, як: здатність до інновацій; якість науково-дослідних інститутів; витрати компаній на дослідження та розробки; державні закупівлі високотехнологічної продукції; наявність вчених та інженерів.

Нині у всіх країнах світу, крім пострадянських, послідовно збільшується роль держави у фінансуванні НДДКР і стимулюванні інноваційної активності. Державні витрати на науку та дослідно-конструкторські розробки ростуть у розвинутих країнах випереджаючим чином, досягаючи 3-4% ВВП, а іноді й більше. В Україні частка коштів, що витрачаються на фінансування наукової та науково-технічної діяльності, у ВВП з урахуванням усіх джерел за останні роки менша ніж 1% (табл. 1).

Таблиця 1. Витрати на дослідження і розробки, % до ВВП
[2, с. 81, 191; 3, с. 79; 4, с. 76; 5, с. 173]

Показники	1991 р.	2000 р.	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.
Загальні витрати	2,44	1,20	0,82	0,73	0,75	0,77	0,66
у тому числі з держбюджету	0,29	0,36	0,34	0,29	0,33	0,33	0,26

Слід зауважити, при такому край низькому показнику наукоємності ВВП України, у науковій сфері зроблено принципово важливі розробки, які сприяють підвищенню конкурентоспроможності українських товарів і послуг на світових ринках. Це пояснюється значними доробками, що були накопичені у попередні роки. Для сьогоденної України економічна функція науки може бути істотною лише після того, як рівень загальних витрат на НДДКР перевищить 1,7 % офіційного ВВП [6].

Постійна нестача державних фінансових ресурсів, які спрямовуються на стимулювання науково-технічної та інноваційної діяльності, перенесення центру тяжіння на внутрішні можливості приватного сектору або великих корпоративних структур – перспективний шлях підняття та зростання інноваційної активності в усіх галузях економічної діяльності промислових підприємств на державному, регіональному та місцевому рівнях. Для успішної реалізації такої перспективи необхідно розробити системний механізм взаємодії органів регіональної і місцевої влади з корпоративним сектором економіки (особливо з підприємствами, які мають значну наукомістку складову). Механізм має охоплювати інституційні, організаційні, фінансово-економічні та соціально-економічні важелі, спрямовані на забезпечення стимулюючого інноваційного середовища розвитку всіх етапів інноваційного процесу держави, регіону, міста. Розробка такого механізму повинна ґрунтуватися на методологічних підходах, які визнаються науковою думкою та перевірені практикою.

В умовах нерівномірності господарського розвитку територій і підтримці інноваційного розвитку економіки зростає роль держави, її промислової політики, яка повинна урахувати регіональну і місцеву специфіку. У такій ситуації підвищується важливість дієвих заходів щодо стимулювання процесів підтримки промислової сфери на місцевому рівні. Для сприяння цих дій пріоритетне значення набуває відновлення індустріального потенціалу міст, залучення інвестицій в модернізацію і нарощування промислового виробництва.

Підприємства в Україні потребують переобладнання та модернізації, проведення нової індустріалізації, а виробнича сфера має бути заінтересованою у впровадженні нових технологій. Значне місце на шляху комерціалізації інноваційного продукту відводиться системі державно-приватного партнерства, де одним з основних напрямків у підтримці розробці та впровадженні нових технологій є державні закупівлі, які слід орієнтувати на придбання вітчизняної технічно передової і конкурентоспроможної продукції. Тому, для подальшого просування наукових розробок необхідно визначити і затвердити критерії

у формуванні державного замовлення, зокрема, натуральних та вартісних показників, а також удосконалити порядок конкурсного відбору виконавців державного замовлення з визначенням їх прав, обов'язків та відповідальності.

Найбільш слабким місцем інноваційної системи країни та її регіонів, міст є низька активність у сфері комерціалізації наукових розробок. Принциповий внесок у зміну такої ситуації може дати підготовка фахівців з їх комерціалізації, яка повинна бути виділена в окремий напрямок науково-технічної та інноваційної політики держави. Адаптація системи вищої освіти до потреб нового технологічного укладу припускає підготовку менеджерів та інженерів з широким кругозором знань та орієнтованих на підтримання безперервних інноваційних процесів. Для цього поряд з державною підтримкою розвитку фундаментальних досліджень в університетах необхідно стимулювання викладацької діяльності співробітників наукових інститутів, дослідницьких підрозділів промислових підприємств.

Для розв'язання проблеми необхідним також є поетапне збільшення обсягу видатків загального фонду державного бюджету на проведення наукових досліджень і науково-технічних розробок, що відбираються на конкурсній основі, у тому числі в рамках виконання державних наукових і науково-технічних програм, а також на виконання державного замовлення на створення новітніх технологій.

Список використаних джерел

1. Позиція України в рейтингу країн світу за індексом глобальної конкурентоспроможності 2015–2016 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.edclub.com.ua/analytika/prozuciya-ukrayiny-v-reytingu-krayin-svitu-za-indeksom-globalnoyi-konkurentospromozhnosti-0>
2. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : зб. стат. – К. : ДП «Інформійно-видавничий центр Держстату України», 2011. – 282 с.
3. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : зб. стат. – К. : ДП «Інформійно-видавничий центр Держстату України», 2012. – 305 с.
4. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : зб. стат. – К. : ДП «Інформійно-видавничий центр Держстату України», 2013. – 287 с.,
5. Наукова та інноваційна діяльність в Україні : зб. стат. – К. : ДП «Інформійно-видавничий центр Держстату України», 2015. – 255 с.
6. Маліцький Б. А. Прикладне наукознавство / Б. А. Маліцький. – К. : Фенікс, 2007. – С. 176–191.

К. е. н. Лях О. В.

Інститут економіки промисловості НАН України

РОЗУМНА СПЕЦІАЛІЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПРИСКОРЕННЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНІВ

В Угоді про асоціацію між Україною та Європейським Союзом передбачено, що «сторони розвивають та зміцнюють співробітництво з питань політики у сфері промисловості та підприємництва і таким чином покращують умови для підприємницької діяльності для всіх суб'єктів господарювання з особливою увагою до малих та середніх підприємств», і таке співробітництво «... повинно ґрунтуватися на політиці ЄС щодо розвитку малого і середнього підприємства та промисловості з урахуванням визнаних на міжнародному рівні принципів та практики в цих сферах» [1, ст. 378].

Регіональні інноваційні стратегії країн-членів ЄС традиційно складалася в основному з горизонтальних заходів індустріальної політики, яка була нейтральною в секторальному і галузевому сенсі та спрямована на поліпшення загальних рамкових умов і можливостей для інноваційного розвитку (таких, як розвинені університети і людський капітал, захист прав інтелектуальної власності, відповідна науково-дослідницька та ІТ інфраструктура, забезпечення конкуренції та відкритості тощо). Але за останнє п'ятиріччя ключове місце в політиках інноваційного розвитку і гуртування як окремих країн, так і всього Європейського Союзу, займає нова стратегія, яка зберігає традиційний акцент на горизонтальних заходах, але додає нову «логіку», пов'язану з так званою розумною спеціалізацією (smart specialisation) [2, с. 3]. Розумна спеціалізація фокусується на більш вертикальній, а не нейтральній логіці втручання, тому що передбачає процес виявлення та відбору привабливих сфер для втручання, технологій, підсистем, які могли б сприяти інноваційному розвитку конкретних регіонів [3, с. 5]. При цьому концепція розумної спеціалізації надає великого значення залученню місцевих зацікавлених сторін і приватно-державної координації реалізації розробленої політики [4, с. 2].

Розумна спеціалізація як стратегічний підхід привернув велику увагу протягом останніх п'яти років. Крім Європейської комісії, також незалежні інститути і міжнародні організації, такі як Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), Світовий банк і ОЕСР займаються поширенням розуміння та практичним втіленням цього підходу [5; 6]. При цьому практика його використання свідчить, що найбільш ефективним є поєднання стратегії розумної спеціалізації з політикою кластеризації економіки країн-членів ЄС [7]. Європейська Комісія в червні 2011 р. створила Платформу для підтримки розробки стратегії розумної спеціалізації (S3Platform), яка покликана допомогти регіонам і державам (у тому числі країнам-сусідам ЄС), які зареєстровані на неї у розробці, здійсненні та оцінці регіональних стратегій розумної спеціалізації і допомагають представникам регіонів визначати діяльності з високою доданою вартістю, які надають кращі шанси зміцнення їх конкурентоспроможності [8].

В рамках пошуку форм і методів модернізації економіки та прискорення інноваційного розвитку регіонів України в умовах децентралізації управління доцільно вивчити досвід європейських країн щодо розробки регіональних стратегій розумної спеціалізації, дослідити інституціональні аспекти впровадження цього підходу в стратегічному управлінні регіональним розвитком в Україні, з використанням можливостей приєднання до Європейської Платформи для підтримки розробки стратегії розумної спеціалізації. Існуючі формальні і неформальні кластери можуть бути залучені як на етапі розробки, так і при реалізації стратегій розумної спеціалізації. Для цього необхідно виявити в регіонах ці кластери, провести їх бенчмаркінг, результати якого можуть бути використані для визначення регіональних моделей спеціалізації і оцінки потенціалів різних видів економічної діяльності в регіонах.

Список використаних джерел:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/984_011/page

2. European Commission. Guide to research and innovation strategies for smart specialisation (RIS3). – Brussels, 2012. – 27 p.
3. Foray D. The Goals of Smart Specialisation: S3 Policy Brief Series No 01/2013 / Dominique Foray and Xabier Goenaga // Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2013. – 14 p.
4. Martinez D. Breaking with the Past in Smart Specialisation: A New Model of Selection of Business Stakeholders within the Entrepreneurial Process of Discovery/ D. Martinez, M. Palazuelos-Martinez // S3 Working Paper, 2014. – S. № 04.– Luxembourg : Publications Office of the European Union. – 2014. – 16 p.
5. Foray D. Smart specialisation: the concept / D. Foray, P. A. David and B. Hall // Policy brief n°9, Knowledge for Growth, European Commission [Електронний ресурс]. – 2009. – Режим доступу : http://www.ec.europa.eu/investinresearch/monitoring/knowledge_en.htm
6. OECD. Innovation in science, technology and industry: Smart specialisation [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oecd.org/sti/inno/smartspecialisation.htm>
7. European Commission. National / Regional Innovation Strategies for Smart Specialisation (RIS3). Cohesion Policy 2014-2020: The new rules and legislation governing the next round of EU Cohesion Policy investment for 2014-2020 have been formally endorsed by the Council of the European Union in December 2013 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/smart_specialisation_en.pdf
8. The Smart Specialisation Platform [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.s3platform.jrc.ec.europa.eu/home>

К. е. н. Матвієць М. В., Онишкевич Ю. О.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ОСОБЛИВОСТІ МІЖНАРОДНОГО МАРКЕТИНГУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ЕКОНОМІКИ

В умовах входження України у глобалізаційний процес більшість підприємств на світовий ринок товарів та послуг. В умовах жорсткої конкуренції до суб'єктів господарювання застосовуються сучасні маркетингові інструменти, що набувають особливого значення в період входження України в євроінтеграційний процес та вихід українських підприємств на світовий ринок товарів та послуг.

На міжнародну діяльність підприємств впливає інтенсифікація міжнародного співробітництва і посилення впливу маркетингового управління [1].

Міжнародний маркетинг вимагає розгляду, аналізу та пізнання як комплексу наукових знань у сфері економіки, управління, політології, юриспруденції тощо.

Концептуально він є моделлю – інструментом для сучасного задоволення потреб споживачів на світовому ринку, де відчувається направленість у часовому, географічному, соціально-культурному, політичному просторі, але з урахуванням національних особливостей [2].

Міжнародний маркетинг – це філософія бізнесу за межами країни, де розташовані суб'єкти господарювання.

Якщо акцентувати увагу на особливостях міжнародного маркетингу, то в першу чергу необхідно враховувати сучасні прийоми та інноваційні чинники, а саме національну валюту, державне законодавство, безпосередньо незалежність держави, економіко-соціальну політику держави, культурні, мовні, побутові релігійні, та інші напрямки державотворення. Він більш розвинутий, ширший від національного, бо охоплює більшість чинників [3].

Як складова виробничих відносин різних економічних систем, міжнародний маркетинг набуває особливих рис і характеристик в управлінській практиці, що необхідно враховувати вітчизняним суб'єктам господарювання [2].

Проводячи дослідження, автори прийшли до висновку, що в умовах сьогодення для ефективної господарської діяльності потрібно підходити більш фахово до визначення методів і прийомів ведення виробничої діяльності. Це вимагає жорстка конкурентна боротьба, нестабільність політико-економічної ситуації, значне збільшення пропозиції над попитом.

Особливістю міжнародного маркетингу є необхідність аналізу між народних ринків, сегментів світового ринку товарів та послуг, не зважаючи на те, що це потребує професійного, фахового підходу до вивчення гіпотез та висунення альтернатив між світовим і внутрішнім ринком.

Крім того, значну увагу треба приділяти методам та інструментам маркетингу. При задоволенні потреб споживачів на світовому ринку товарів та послуг (взагалі, як і на національному, регіональному) не може бути стандартного підходу. Обов'язковими умовами ефективної діяльності є урахування кон'юнктури

ринків, номенклатура та асортимент експорту товарів, взаємовигідні умови співпраці, прогнозований розвиток ринків та їх сегментів, дотримання вимог до якості товарів та послуг, їх збуту тощо.

На жаль, інфляційні процеси в державах (Україна та інші постсоціалістичні країни) негативно впливають на маркетингову діяльність підприємств, попит і пропозицію товарів, а особливо на планову прогнозовану ціну.

Етичні фактори, як ніколи, впливають на діяльність підприємств, що виходять на світовий ринок, а сама боротьба з хабарництвом чиновників, службовців при укладанні контрактів все в більшій мірі позначається на напрямках діяльності суб'єктів господарювання світового ринку [3].

Таким чином, реальна ситуація, соціально-політичні та економічні умови країни, цільова аудиторія споживачів в умовах глобалізації формують особливості міжнародного маркетингу, які базуються на географічних, культурних та національних надбаннях. Це вимагає нового осмислення до підходів і методів управління підприємствами, що працюють на світовому ринку товарів та послуг.

Список використаних джерел:

1. Ілясова Ю. В. Теоретичні аспекти міжнародного маркетингу в системі зовнішньоекономічної діяльності підприємств / Ю. В. Ілясова // Економічний вісник Донбасу. – 2008. – № 9. – С. 74–79.
2. Ляхта О. В. Міжнародний маркетинг та його роль у зовнішньоекономічній діяльності / О. В. Ляхта // Економічний вісник Донбасу. – 2009. – № 4. – С. 146–151.
3. Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності : підруч. / за ред. О. А. Кириченка. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К. : Знання, 2008. – 518 с.

К. е. н. Матвієць М. В., Терещенко Н. М.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара(Україна)

УДОСКОНАЛЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З УРАХУВАННЯМ ГАЛУЗЕВОЇ ОСОБЛИВОСТІ

Питання удосконалення якості підготовки фахівців у будь-якій галузі як раніше, так і в теперішній час є постійно актуальним. Це пов'язано з постійним зростанням вимог до спеціалістів, змін в соціально-економічній сфері, науково-технічним прогресом тощо.

Науковці висловлюють думку, що розробка теоретико-методологічних проблем підготовки фахівців повинна сприяти практичній реалізації значної ролі підприємств в аспекті прийняття управлінських рішень, а також підвищення їх конкурентоспроможності [1, с. 6].

Виклик часу стимулює розвиток нових тенденцій у вищій освіті. Одна з найважливіших тенденцій – збільшення масштабів вищої освіти, обумовлене зростанням ролі науки у суспільстві [1, с. 45].

Що стосується удосконалення якості підготовки фахівців у медичній галузі, то слід відзначити, що процес навчання потребує формування специфічних компетенцій. Лікувальна справа з давніх часів полягала в спрямуванні всіх знань та вмінь медичного працівника, спрямованих на лікування пацієнта. Проте, хвороба не обмежується лише проблемою функціонування органа чи системи організму. Хвороба змінює світ хворого, що викликає низку проблем як у самого хворого, так і в житті його рідних, соціальній сфері та ін. У деяких випадках більшість проблем, які хвороба ставить перед хворим може вирішити кваліфікований медичний працівник.

Мета особисто орієнтованої гуманітарної освіти – знайти, підтримати, розвинути людину в людині, закласти механізм самореалізації особистості. Існують також певні відмінності у підготовці лікарів та медичних сестер в рамках їх професійних компетенцій. Саме розвиток цих аспектів під час навчання

студентів є актуальним у зв'язку із специфікою праці медичних сестер. Сестринська справа орієнтована більшою мірою не на хворобу, а на людину або групу людей (сім'я, колектив, суспільство) [2]. Діяльність медичної сестри має бути спрямована на вирішення проблем і потреб людей, їхніх родин та суспільства в цілому, які виникли або можуть виникнути у зв'язку із змінами у здоров'ї.

Важливим аспектом у вихованні студентів є не лише формування теоретичної бази та практичних навичок, а й соціалізація. Соціальний досвід у поєднанні із професійними знаннями та навичками піднімає кваліфікацію молодого спеціаліста на новий рівень інформованості та значно підвищує його адаптаційні можливості у соціальній сфері. В цей час важливим є формування в майбутнього медичного працівника мотивацій, які зумовлюють гуманне ставлення до хворого, позитивне мислення та психологічну стійкість. Період навчання є дуже насиченим на інформацію, і саме в цей час молода людина має чітко усвідомити її значення і віддати перевагу тим питанням, які будуть професійно вагомими та вплинуть на її кваліфікаційний рівень.

У теперішній час недостатня кількість досвідчених фахівців є дуже актуальним питанням, тому що незважаючи на позитивні зрушення в медицині збільшується небезпека, на яку наражається людина, потрапляючи у сферу медичного впливу. При зростанні чисельності населення, поширенні бідності серед жителів нашої країни залишаються актуальними принципи надання медичної допомоги: ефективність – рівність – безпека. Ці аспекти підвищують вимоги до професійного рівня медичної сестри. Таким чином, мета, яка постає перед медичною сестрою полягає в задоволенні потреб пацієнта у висококваліфікованій медичній допомозі [3].

Таким чином, основним під час навчання студентів є забезпечення і проведення навчального процесу для підготовки висококваліфікованих медичних працівників, а також здійснення післядипломної підготовки фахівців із середньою та вищою медичною освітою; формування певного стилю мислення у медичних працівників; залучення, розвиток і ефективне використання потенціалу фахівця

шляхом розширення професійних обов'язків та надання медичних послуг, які максимально задовольняють потреби населення.

Список використаних джерел:

1. Хамініч С. Ю. Управління підприємством на засадах освітнього потенціалу: монограф. / С. Ю. Хамініч. – Дніпропетровськ: Вид-во ДНУ, 2006. – 288 с.
2. Пасечко Н. В. Основи сестринської справи / Н. В. Пасечко, М. О. Лемке, П. Є. Мазур. – Тернопіль: Укрмедкнига, 2002. – 539 с.
3. Журавльова Л. Н. Посібник з невідкладної медичної допомоги. Збірник алгоритмів / Л. Н. Журавльова. – К.: Здоров'я, 2001. – 120 с.

К. е. н. Морщенок Т. С., Головченко Н. О.

Запорізька державна інженерна академія (Україна)

**ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ ВИКОРИСТАННЯ
ТРУДОВИХ РЕСУРСІВ В УКРАЇНІ**

Складна економічна ситуація та політична нестабільність в країні не могли не відобразитися на використанні трудових ресурсів. Більшість науковців-дослідників під трудовими ресурсами розуміють «частину населення країни, яка володіє необхідним фізичним розвитком, розумовими здатностями й знаннями для роботи в сфері народного господарства» [1]. У праці [2] А. Е. Котляра наводиться обґрунтування взаємозв'язку таких категорій як «трудові ресурси» та «робоча сила», в яких він стверджує: «поняття «робоча сила» є вихідним, ключовим, у той час як «трудові ресурси» – похідне від нього». «Трудові ресурси, як сукупність носіїв робочої сили» розглядає у своїй праці [3] і Є. П. Качан.

Забезпеченість підприємств України та Запорізького регіону необхідною робочою силою, її раціональне використання та розвиток є необхідним для підвищення ефективності функціонування підприємства та зростання економіки країни та регіону. В той же час в Україні за даними державного статистичного спостереження «Обстеження підприємств із питань статистики праці», середньо-облікова кількість штатних працівників підприємств, установ та організацій

у 2014 р. становила 9,0 млн. осіб [4]. У грудні 2015 року середньооблікова кількість штатних працівників становила лише 7,8 млн. (порівнюючи з груднем 2014 року зменшилася на 600 тис. осіб). Дуже суттєво скорочення кількості працюючих відбувалося у промисловості; освіті; охороні здоров'я; торгівлі, ремонті та транспорті [5].

Аналіз даних статистики підтверджує: у 2014–2015 рр. відбулося помітне зниження ефективності використання робочого часу та суттєві обсяги вимушеної неповної зайнятості. Статистичні дані [4] свідчать, що у 2014 р. кожен працівник у середньому відпрацював 86,2 % фонду робочого часу. У 2014 р. відмічається збільшення кількості працівників, переведених на неповний робочий день з економічних причин на 17,0 % і становила 888,1 тис. осіб. Половина з них припадає на працівників промисловості [4]. За 9 місяців 2015 року кількість працюючих, які переведені на неповний робочий день з економічних причин становила 698 тис. осіб (це 8,6 % середньооблікової кількості працівників) [5].

Кількість працівників, які знаходилися у відпустках без збереження заробітної плати у 2014 році становила 90,5 тис, більше половини з них зайняті в промисловості, 12,5 % – у будівництві [4]. Найбільш поширеним таким вид зайнятості був у Дніпропетровській, Запорізькій, Харківській, Сумській, Полтавській, Донецькій та Луганській областях, де працювало у скороченому режимі від 10 до 20 % [5].

Значний спад виробництва призвів до того, що практично в усіх видах економічної діяльності та по всіх розділах класифікації професій в Україні попит на працівників зменшився. Кількість вакансій в Україні на 1 лютого 2016 року становила 31 тис. та, порівнюючи з 1 лютого 2015 року, відбулося скорочення на чверть, а у Дніпропетровській, Запорізькій областях – на половину.

Станом на 1 лютого 2016 року на одне вільне робоче місце по Україні претендувало 16 безробітних, в той час як на відповідну дату 2015 р. – 13 осіб [5]. В Запорізькій області кількість вакантних посад в грудні 2015 р. порівнюючи з листопадом того ж року зменшилась на 77,4 % і становила 0,2 тис. осіб [6]. Відповідно відбулося збільшення навантаження зареєстрованих безробітних на

одне вільне робоче місце у 4,9 рази і на кінець 2015 р. становило 185 осіб. По містах та районах Запорізької області показник коливався від 30 осіб у Запорізькому районі до 2470 осіб у м. Бердянську [6].

Наявність такої суттєвої невідповідності пропозиції робочої сили попиту на нього в Україні та Запорізькій області є чинником, який обмежує шанси безробітних щодо працевлаштування і не сприяє здоровому клімату та соціально-економічному зростанню регіону та країни в цілому.

Таким чином, вивчення ринку праці, його реформування з метою визначення вкрай необхідних спеціальностей, досягнення балансу між кількістю робочих місць та пропозицією робочої сили відповідної спеціальності, використання новітніх методів подолання безробіття, відновлення діяльності підприємств різних галузей економіки, покращення інвестиційного клімату, вдосконалення механізму управління трудовими ресурсами на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях залишаються одними із головних завдань, вирішення яких дозволить досягти більш ефективного використання трудових ресурсів та підвищення рівня зайнятості в країні.

Список використаних джерел:

1. Череп А. В. Соціально-економічна сутність категорії трудові ресурси в промисловому секторі економіки [Електронний ресурс] / А. В. Череп, В. В. Сьомченко. – Режим доступу : http://www.web.znu.edu.ua/herald/issues/2011/eco_2011_1/2011_1/078-84.pdf
2. Котляр А. Е. Теоретические проблемы занятости остаются актуальными / А. Е. Котляр // Человек и труд. – 1996. – № 5. – С. 9.
3. Качан Є. П. Управління трудовими ресурсами : навч. посіб. / Є. П. Качан. – К. : Юридична книга, 2005. – 358с.
4. Ринок праці у 2014 році : доповідь [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2012/rp/pres-reliz/arh_pr2012.html
5. Основні тенденції на ринку праці [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/statdatacatalog/document?id=350794>
6. Соціально-економічне становище Запорізької області за січень–грудень 2015 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.zp.ukrstat.gov.ua/images/stories/Publ_svod_122015.pdf

Побережна І. А., Рябик Г. Є.

Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара (Україна)

ДИНАМІКА РОЗВИТКУ СФЕРИ ПОСЛУГ УКРАЇНИ

В умовах сучасності роль сфери послуг зростає у світовій економіці. Зростає спектр пропонованих послуг та число зайнятих в даній сфері. Це пов'язано з розвитком нових технологій, зміною рівня життя. Потреби сучасного споживача стають більш вимогливими до якості товару, послуг та до обслуговування. Отже, споживач має великий вплив на розвиток бізнесу в сфері послуг, тим самим сучасні засоби та методи створюють нові можливості для всіх учасників цього ринку.

На сьогоднішній день є велика кількість досліджень, публікацій з питання перспективи розвитку та основних проблем сфери послуг. Найбільшу увагу приділили науковці Верба В. А., Данилишин Б. М., Куценко В. І., Остафійчук Я. В., Задоя А. О., Момот В. Є., Пащук О., Голобородько А., Решетняк О., Мальська М. та інші. Результати зазначених учених, проведені дослідження, аналіз актуальних статистичних даних, дозволяє відстежити розвиток сучасного ринку послуг. При цьому все одно залишаються відкриті питання щодо впливу процесу встановлення ринкових відносин.

Основною метою дослідження є оцінка фінансово-економічного стану підприємств, виявлення проблем розвитку сфери послуг на основі аналізу інформації, формування висновків та рекомендацій для подальшого розвитку наукового дослідження.

За даними Державної служби статистики України [1], у 2014 р. на вітчизняному ринку послуг функціонувало 222160 підприємств, які займають частку в 65 % у структурі усіх вітчизняних підприємств. Зазначимо, що 96,5 % цих підприємств є малими. До 2014 р. динаміка кількості сервісних підприємств порівняно з 2013 р. знизилась на 14 % у зв'язку в фінансово-економічному кризі. Якщо ж говорити про кількість зайнятих у сфері послуг України, то показники

знизилися на 20 % за останні 5 років, а саме у період з 2010 по 2014 рр. і негативна тенденція продовжує зберігатися.

Проводячи різноманітні дослідження вітчизняного ринку послуг відзначимо, що найголовнішою передумовою цього етапу є збереження розвитку економіки країни, підвищення рівня життя населення. Науково-технічний процес прискорює розвиток ринку сфери послуг. Отже, створення і розвиток ринку послуг його формування, ефективне функціонування та динамічний розвиток забезпечується шляхом підтримки з боку держави суб'єктів бізнесу.

Сучасна цивілізація, як відмічає Галиця І.О., знаходиться на принципово новому етапі розвитку, що докорінно відрізняється від усіх попередніх і їй притаманні певні «економічні стреси» [2]. Постійні «економічні стреси» призводять до подальшого поступального пришвидшення економічного життя; суттєвого загострення конкуренції, особливо за інформаційно-інтелектуальні ресурси; застарівання знань; прискорення зміни поколінь техніки й технологій, скорочення їх «життєвих циклів»; підвищення продуктивності засобів виробництва та продуктивності праці; зростання ролі здоров'я, як конкурентного ресурсу [2]. В цьому аспекті, як відмічає Задоя А. О., за маркетинговим підходом у механізмі конкуренції важливого значення набуває широта охоплення потреб клієнтів, тобто формування асортименту, розрахованого на залучення споживачів різних майнових верст [3, с. 48]. Всі зазначені фактори сприяють динамічному розвитку бізнесу у сфері послуг, яка в нинішніх умовах господарювання залишається єдиним сектором економіки, що в умовах структурної кризи нарощує обсяги виробництва.

Фінансові результати підприємств сфери обслуговування за період 2010–2014 рр. підтверджують скрутне фінансово-економічне становище підприємств. Найбільших збитків зазнали підприємства, що надають послуги у галузях торгівлі (134,4 млрд грн), операцій з нерухомим майном (99,4 млрд грн), професійної, наукової і технічної діяльності (99,4 млрд грн). Винятком є освітні заклади (не враховуючи бюджетні установи), які у 2014 р. в умовах загальнодержавної фінансової кризи отримали позитивні фінансові результати і рентабельність операційної діяльності 5,4.

Загалом у сучасній українській економіці властиві соціальні ризики, валютна нестабільність, корупція, бюрократизм, нестійкий характер власності та інші політичні чинники які сповільнюють темпи залучення у розвиток сфери послуг. Розвиток сфери послуг залежить на 70 % від успішного функціонування виробничої сфери і лише на 30% від доходів домогосподарства. Отже, для подолання економічної кризи у сфері послуг необхідно перш за все стабілізувати політичні негаразди в країні, відновити робочі місця, налагодити роботу промислових підприємств.

Також для розвитку сфери послуг в Україні необхідне залучення додаткових інвестицій, зокрема іноземних. Залучення іноземного капіталу забезпечує не тільки надходження необхідних фінансових ресурсів, але і передових, технічно-ефективних методів реалізації послуг яке сприятиме підвищенню їх якості, культури обслуговування, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняних виробників послуг, що значно зміцнить позиції України на світовому ринку послуг.

Виконання поставленого завдання, як відмічає М. Цебенко [4], можливе лише при структурній трансформації економіки країни в інноваційну із залучення й активізацією регіональних полюсів росту.

Підводячи підсумки можна сказати, що розвиток ринку послуг може надати додатковий поштовх загальному розвитку української економіки. Для цього необхідно створити підґрунтя для реалізації механізму саморегулювання вітчизняного ринку послуг посилити конкурентоспроможність послуг на міжнародних ринках.

Розробити комплекс стратегічних цілей, метою якої є створення сучасної інфраструктури і фінансово новітніх технологій. Підготовка висококваліфікованих кадрів, економічна і фінансова стабільність і безпека. Сформувати і дотримуватися стратегічних корпоративних цілей, норм, стандартів обслуговування споживачів суб'єктами бізнесу невиробничої сфери. Підтримувати розвиток економічної культури і якісного сервісу.

Сьогодні ці процеси відбуваються в Україні досить повільно, що пов'язано з кількома вагомими чинниками: більшість бізнес-процесів підприємств сфери послуг знаходиться «у тіні»; існує суттєва проблема нестачі професійних кадрів (відсутність кваліфікованих фахівців зі спеціальною освітою); низька платоспроможність населення, пов'язана з девальвацією гривні; неготовність вітчизняних споживачів до високого рівня якості послуг і сервісу; суттєвий вплив політики на бізнес-процеси тощо.

Тому для здійснення успішного бізнесу у сфері послуг і формування позитивного іміджу (бренду), підприємства, що функціонують у цій сфері, повинні виконувати всі свої обіцянки, що надаються ними споживачу, оскільки під їх впливом відбувається формування очікувань споживачами тих переваг послуг, які можуть не справдитись[5]. У цьому аспекті необхідно професійно допомагати споживачам позитивно оцінити надані їм послуги. Також слід приділяти значну увагу мінімізації споживчих ризиків на ринку послуг, які пов'язані з мінливістю послуг, відсутністю гарантій і складністю окремих операцій, що стримують чи навпаки, стимулюють споживача зробити вибір на користь послуг основного конкурента.

Список використаних джерел:

1. Статистична інформація про економічну діяльність підприємств за 2010–2014 роки. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Галиця І. О. Концептуальні основи та механізми забезпечення конкурентоспроможності в умовах «економіки стресу» / І. О. Галиця // Вісник НАН України. – 2007. – № 11. – С. 32–37.
3. Задоя А. О. Формування системи нових ринкових відносин / А. О. Задоя, В. Є. Момот // Економіст. – 2004. – № 5. – С. 44–50.
4. Цебренко М. Інноваційна модель розвитку національної економіки України / М. Цебренко. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.iweir.org.ua/cebrenko.rtf>
5. Тімар І. В. Особливості формування іміджу відчизняних підприємств сфери послуг / І. В. Тімар // Зб. наук. праць Міжнар. наук.-практ. конф. «Економіка і менеджмент – 2015: перспективи інтеграції та інноваційного розвитку» (23-24 квітня 2015 року). – Дніпропетровськ : Біла К. О., 2015. – Т. 9. – С. 20–23.

Савичев О. В.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**РОЗВИТОК ДЕРЖАВНО-ПРИВАТНИХ ВІДНОСИН
ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ
У СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОСТІР**

Враховуючи теперішній стан української економіки та тенденції змін її основних функціональних сфер, Україна може дійсно розвиватися тільки шляхом інновацій та доукомплектування сучасних технологій.

Для того, щоб казати про можливість розвитку, треба об'єктивно враховувати сучасні умови, а також потенційні можливості позитивних змін на рівні держави, галузі та окремих підприємств.

Звичайно, що без прямої та опосередкованої підтримки держави дуже трудно казати про розвиток на мезо- та мікрорівні, який є передумовою розвитку національної та світової економіки.

В сучасних реаліях зрозуміло, що майже усі галузі економіки, де задіяна імпортна складова, найближчим часом не мають очевидної перспективи зростання. Внаслідок повільного темпу ділової активності та відносно низького рівня інвестиційної привабливості найближчим часом країна не може розраховувати на те, щоб отримувати реальні інвестиції, приватні запозичення, сучасні технології. Отже, для того щоб світ сприймав нас як реального ринкового партнера, ми повинні знаходити внутрішні резерви, за допомогою яких завойовувати нові ринки збуту, що матиме такі позитивні наслідки як створення нових робочих місць, зростання податкових надходжень, збільшення заробітної плати, підвищення рівня життя.

Враховуючи такі обставини, розвиток країни, галузі або окремого підприємства можливий виключно за рахунок власних джерел.

Проблеми нашої держави усім відомі і не потребують постійної констатації, але, на нашу думку, при задіянні взаємовигідних відносин між державою

та економічним суспільством є реальний шанс у вітчизняних підприємств суттєво збільшити частку на міжнародних ринках.

Економічний розвиток «позначає перехід від одного етапу економіки до іншого, при якому в новому періоді не тільки збільшується виробництво тих самих товарів і послуг, що вже вироблялися раніше, а має місце й виробництво нових товарів і послуг з використанням нових технологій порівняно з попереднім періодом» [1].

Таким чином, враховуючи низький (на теперішній час) рівень фінансових, політичних, психологічних ресурсів ставиться адекватне питання, як можна за мінімальними затратами (майже нічого не вкладаючи) отримати максимальний економічний ефект, при діючій системі усіх недоліків управлінського державного апарату.

Дуже доцільним було б впровадження механізму підтримки вітчизняного продукту на рівні держави. Фактично створення великого «офісу» державних менеджерів без заробітних плат (мотивацією є відсоток від продаж) із наданням без обмеженого доступу до державних механізмів з однією метою продати вітчизняний товар (послугу).

З боку держави має бути чіткий меседж, про те, що якщо товар (продукція) відповідає міжнародним стандартам, то цей продукт буде продаватися на ринках світу. На цьому питанні усі повинні зосередитися, оскільки гарантування реалізації на міжнародних ринках одночасно задіює психологічні, фінансові, технологічні, людські ресурси для стрибку у напрямку розвитку економіки. Також це створить передумови для впровадження сучасного механізму оподаткування (який передбачає в першу чергу легкість ведення підприємництва), ціноутворення, конкурентоздатності, якісного ринку праці, банківської системи.

Тільки виключно один механізм вітчизняної підтримки буде створювати автоматично вищезазначені механізми, як єдиний організм, що буде здатен самоорганізовуватися та самолізуватися.

На нашу думку, українські підприємці мають зосередити зусилля у цьому напрямку, спрямовувати максимальні зусилля на його реалізацію. Відкидати зусилля, направлене на вирішення питань у податкових органах, органах прокуратури та інших, і за рахунок адміністративних можливостей вирішувати свої приватні питання – це шлях у нікуди, оскільки через деякий час конкурент може задіяти ті ж самі інструменти проти Вас. Виключно запровадження, наполегливість конкурентного механізму може вивести із кризи підприємства, соціально-економічну сферу життя країни та подолати бюрократичний апарат держави. Задіяти систему, коли сам бюрократичний апарат буде заінтересований у тому, щоб цей механізм працював і приносив легально доходи не тільки підприємству, державному бюджету, а також державному службовцю, якому не потрібно направляти мозкову активність на те, як зміцнити та убезпечити свої тіньові інтереси.

Розвиток не є випадковим процесом, звичайно що вимагати від держави можна та потрібно, але без кожного з нас, хто зацікавлений у запровадженні механізму поліпшення та допомоги виходу на зовнішні ринки, руху вперед не буде, оскільки держава – це ми в цілому, не інтереси окремих груп, а кожен окремий приватний інтерес, що забезпечує добробут усім групам населення.

В Україні є дуже високий потенціал: рідкоземельні копалини, кліматичні умови, географічні умови, високий рівень освічених людей, зацікавленість з боку інвесторів, підприємців які працюють в країні, населення – усі умови для запровадження цього механізму є.

Розробка та втілення цієї ідеї, необхідного законодавства, організаційних дій не призведе до даремно витраченого часу та зусиль, оскільки поки що є фундамент для втілення такого проекту.

Потрібно переходити на якісно другий рівень мислення від егоїстично приватного до загального інтересу, якщо ми хочемо розвиватися.

Список використаних джерел:

1. Економічний розвиток та економічне зростання [Електронний ресурс] // Вільна енциклопедія Вікіпедія. – Режим доступу : https://uk.wikipedia.org/wiki/Економічний_розвиток

2. Новини Кореспондент.Net [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.korrespondent.net/business>
3. Новини Цензор. Net [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.censor.net.ua>

К. е. н. Скрипник Н. Є.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ФАКТОРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

Технологічний розвиток та глобалізація економіки упереджують застосування інноваційних технологій у підприємницькому секторі. Інновації стали ключовою рушійною силою більш продуктивного економічного зростання, вони дозволяють вийти на існуючі світові ринки наукомісткої продукції та створити нові й мають вагомий вплив на конкурентоспроможність як бізнесу, так і економіки в цілому. Світовий досвід доводить, що стійкий розвиток економіки залежить не стільки від ресурсних можливостей, скільки від інноваційного характеру підприємництва, що вимагає від суб'єктів підприємницького сектору нових форм господарювання. Отже, постає потреба в забезпеченні стабільних умов здійснення інноваційного підприємництва в Україні, чому може сприяти належна організаційно-інфраструктурна підтримка.

В Україні немає загально затвердженого трактування інноваційного підприємництва, оскільки на законодавчому рівні поняття підприємництво та інноваційної діяльності розмежовуються відповідно до Господарського кодексу України та Закону України «Про інноваційну діяльність». Постає питання, яким чином інноваційні підприємства можуть здійснювати свою діяльність і керуватися правовими нормами, якщо на законодавчому рівні не існує визначення інноваційного підприємництва, яке є основою їхньої життєдіяльності. Розглянемо деякі визначення інноваційного підприємництва як категорії. Єдиного визначення інноваційного підприємництва не існує, науковці трактують його по різному.

Управлінський підхід до визначення інноваційного підприємництва пропонує засовувати В. В. Зянько. На його думку інноваційне підприємство можна трактувати як створення та управління процесом інноваційного підприємства, реалізація якого утілюється в розробку і комерційне використання інновацій, це особливий процес господарювання, який спрямований на інновації, утворення нової продукції, нестримного пошуку нових можливостей, втілення нових проектів або покращення існуючих [1, с. 62]. Прихильники іншої наукової школи, до яких відносяться Гальчинський А. С., Геєць В. М., Кінах А. К., Семиноженко В. П. вважають, що інноваційне підприємство можна визначити як ризикову ініціативну діяльність, яка пов'язана з розробкою та комерційним просуванням результатів наукових та технічних досліджень на основі новітніх підходів до процесу виробництва та управління і спрямована на досягнення конкурентних переваг відповідно до очікуваного ефекту (економічного, технологічного, соціального) [2, с. 97]. Розвиваючи теорію попередників Черненко С. М. розуміє під інноваційним підприємством сукупність ініціатив систематичних дій суб'єктів підприємницької інноваційної діяльності, які мають ризикований характер і повинні забезпечити поступову зміну етапів інноваційного циклу, а саме інновації з високим рівнем соціальної, наукової, технічної та підприємницької значущості щодо задоволення потреб споживачів та отримання прибутку [3, с. 307].

Діяльність підприємця як носія і реалізатора новаторської інноваційної діяльності полягає в пошуку інноваційних ідей, відборі найперспективніших ідей, розробленні задуму, експертному оцінюванні, розробленні бізнес-плану, виробництві дослідних зразків, випробуванні, маркетингових дослідженнях, просуванні товарів на ринок, займанні ринкових ніш, масовому випуску товарів

Комплекс підсистем, елементів та компонентів, які забезпечують інтегративну цілісність, кінцевим завданням якої є отримання прибутку складають систему інноваційного підприємництва.

Основними завданнями розвитку інноваційного підприємництва в сучасних умовах стають: розвиток інтеграційних зв'язків між малими і великими компаніями, сприяння формуванню високотехнологічних, наукомістких малих фірм в інфраструктурі промислового сектора; створення і підтримка технологічних компаній, створених з метою комерціалізації розробок (start-ups); підвищення інноваційної активності стійких малих компаній. виробничі функції малого бізнесу поступово поширюються на поле підприємницької діяльності великих корпорацій, великий бізнес дедалі частіше звертає увагу на широкі потенційні можливості малих підприємств і прагне їх використовувати у своїх інтересах, зокрема, для скорочення виробничих витрат, розробки і промислового освоєння нових зразків продукції. А надані державою і регіональними структурами податкові й адміністративні пільги та преференції роблять малий інноваційний бізнес у багатьох відносинах привабливим для великих підприємств.

Розвиток інноваційного підприємництва сьогодні розглядається як складова національних інноваційних систем та справедливо вважається найважливішим інструментом трансформації економічної системи в умовах науково-технічного прогресу та ключовим ресурсом у забезпеченні конкурентних переваг. В умовах глобалізаційних процесів особливо актуальною постає проблема розкриття сутності та механізмів функціонування малого інноваційного підприємництва як невід'ємного, системо утворюючого елементу інноваційної системи, оскільки його роль полягає в підвищенні інноваційної активності й ефективності та стійкості системи.

При розвитку малого підприємництва в інноваційній сфері важливим є оптимальне сполучення форм і методів державного регулювання з використанням ринкових важелів і стимулів розвитку наукової, науково-технологічної й інноваційної діяльності при реалізації пріоритетних напрямів розвитку науки й технологій. Посилена роль цієї сфери економіки змусила визнати необхідність розроблення політики, основними цілями якої є: розвиток міжнародної конкурентоспроможності національних малих підприємств, економічне зростання на інноваційній основі, трансфер технологій.

Список використаних джерел:

1. Зянько В. В. Інноваційне підприємництво: сутність, механізми і форми розвитку : монограф. / В. В. Зянько. – Вінниця : УНІВЕРСУМ–Вінниця, 2008. – 397 с.
2. Інноваційна стратегія українських реформ / А. С. Гальчинський, В. М. Геєць, А. К. Кінах, В. П. Семиноженко. – К. : Знання України, 2002. – 336 с.
3. Регіональні інноваційні системи України: стан формування та розвитку в умовах інтеграційних процесів : монограф. / за ред. Л. І. Федулової. – К. : ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2013. – 724 с.

Скрипченко М. О.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ:
СУТНІСТЬ ПОНЯТТЯ, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ В УКРАЇНІ**

У всіх країнах суспільство прагне підвищення рівня життя та добробуту населення. Ці бажання можливо виконати лише за умов стабільного розвитку економіки. На сьогоднішній день вже минула епоха індустріалізації і у світі набувають поширення постіндустріальній моделі економіки. Основною цінністю стає інформація, а також її економічне втілення – інновації. Саме тому, основною статтею доходу стає впровадження продуктивних та ІТ інновацій.

Сутність поняття «інноваційний розвиток» можливо визначити через розуміння понять «інновація» та «розвиток». Розвиток будь-якої системи – це перехід її на якісно новий рівень, а інновація – це впроваджене нововведення, яке забезпечує підвищення ефективності діяльності [1]. Тобто інноваційний розвиток являє собою процес господарювання, що спирається на безупинний пошук нового і призводить до якісних перетворень за рахунок найбільш повної реалізації потенціалу. Отже, забезпечення інноваційного розвитку є основою створення високого потенціалу розвитку.

Визначено, що країни з ресурсною орієнтованістю економікою мають невисокий потенціал розвитку. Сьогодні Україна належить саме до таких країн. При цьому, за останніми дослідженнями, 84 % країн з топ-50 за рейтингом ВВП

збігаються з топ-50 рейтингу найбільш інноваційних країн, який укладається шляхом дослідження структури витрат на інновації та результатів, які вони приносять. У процесі розрахунку індексу проводиться анкетування більше 1000 топ-менеджерів в більш ніж 110 країнах. Прямий кореляційний зв'язок між місцем країни в тому і іншому рейтингу також досить високий – 30 % [3]. Отже сьогодні Україна конче потребує механізмів, які дозволять розвивати і експортувати технології.

Розвиток сучасних технологій потребує вагомих інвестицій. Тому першочергово необхідно створити сприятливий інвестиційний клімат для приходу до країни іноземних інвестицій. Проте світовий досвід свідчить, що для подолання інноваційної стагнації лише залученням інвестицій неможливо, оскільки навіть великі компанії зазвичай обирають проекти з меншими ризиками [4]. А інновації пов'язані з високим ризиком, але й з надприбуток в разі успіху. Тому дуже важливу роль відіграє сформування інноваційної культури.

Загалом же для оперативної трансформації до інноваційної моделі розвитку економіки необхідно, щоб держава реалізувала наступні умови:

1. Необхідно організувати платформу на базі державно-приватного партнерства. Це допоможе невеликим проектам постачати технологічні інновації на більш ємкі ринки, такі як ринок Сполучених Штатів чи Європи, з меншими перешкодами. В свою чергу це дасть відчутний імпульс для продовження розвитку економіки країни;

2. Створити механізм на базі державних установ та місцевого бізнесу, який дозволить ефективно переймати досвід провідних країн світу та міжнародних компаній в високо-технологічних галузях. Це передбачає створення пільгового режиму для роботи компаній, що продають робочу силу як інтелектуальний ресурс. Крім того це поживає експорт «продуктових» інновацій, який є високо-дохідними й найбільш привабливими для інвестування ресурсів;

3. Підтримка стартапів на рівні законодавства для того, аби стартапи в області ІТ на перші роки функціонування були б звільнені від податкового

навантаження, а не лише мали певні пільги. Це обумовлено тим, що перші рік-два проекти не приносять прибутку, а отже не мають з чого сплачувати податки.

4. Цілеспрямоване формування інноваційної культури через систему освіти. Необхідна підтримка винахідницької діяльності на шкільній платформі. На базі вищих навчальних закладів доцільно створити технопарки: необхідні технічні умови для реалізації студентами інноваційних розробок. Це також дозволить компаніям економити кошти, залучаючи до реалізації проектів студентів. Важливим елементом є також надання стипендій, грантів на інноваційну діяльність.

Такі підходи передбачають запровадження інноваційних прийомів менеджменту в умовах вже існуючого бізнесу для його структурної перебудови. У результаті отримаємо перетворення української економіки не лише в окремих галузях, пов'язаних з ІТ, але і в інших напрямках, таких як альтернативна енергетика, аграрно-промисловий комплекс і торгівля, оскільки інновації передбачають докорінні зміни і всередині існуючих організацій.

Зрозуміло, що в найближчі 5–7 років не слід очікувати від України значних успіхів в побудові інноваційної економіки. Для цього, в першу чергу, необхідно досягти стабільної економічної і політичної ситуації, поліпшити законодавство і створити репутацію надійної країни-реципієнта інвестицій. Вагомі і системні результати заходів в освітній галузі з'являться лише тоді, коли закінчать навчання перші школярі, що будуть отримувати культуру інновацій разом з іншими знаннями. Отже, наразі, крім урівноваження ситуації в економіці, важливо заохочувати особисту ініціативу тих активних громадян та компаній, які власними коштами будують інноваційні проекти. Крім того, залучення них до розробки державних рішень дозволить значно прискорити процес переходу до економіки інновацій.

Список використаних джерел:

1. Кураленко О. Г. Методологические вопросы инновационного развития экономических систем / О. Г. Кураленко // Молодой ученый. – 2011. – №10. – Т.1. – С. 127–130.

2. Гринько Т. В. Теоретико-методологічні засади адаптивного інноваційного розвитку / Т. В. Гринько // Економіка промисловості. – 2011. – № 2. – С. 207–210.
3. Матеріали порталу ubr.ua [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ubr.ua>
4. Матеріали сайту Forbes Україна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.forbes.net.ua>

Соловйов К.Д., Рябик Г.Є.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

РОЗВИТОК ПІДПРИЄМСТВ МАШИНОБУДІВНОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

На сьогоднішній день машинобудівну промисловість відносять до провідних галузей економіки, яка утворює основу для науково-технічного перетворення, економічного росту і соціального прогресу суспільства. Ступінь розвитку цієї галузі – це один із головних факторів економічного розвитку країни, а також є основним індикатором, що дає змогу дати оцінку її інноваційній системі.

Даній проблематиці приділяли увагу такі науковці, як Васюков О. Я., Максименко М. М. та Таїров Я. К., котрі розглядали сучасні проблеми машинобудування України, а також шляхи виходу із кризового становища галузі.

Машинобудування найбільш комплексна і структурно диференційована галузь промисловості, тому що разом з металообробкою вона включає майже 150 різноманітних підгалузей і виробничих підрозділів.

Машинобудування є лідером за ціною продукції в найрозвинутіших країнах: на галузь припадає до 25–35 % всієї вартості промислового продукту. Всі знання НТП залучають передусім в цій галузі. Вона є найбільш науково розвиненою галуззю сьогоднішньої індустрії. Набір типів і видів продукції включає в себе декілька мільйонів найменувань. Ні одна країна світу не в змозі виготовляти стільки виробів. Якраз тому важливим є питання спеціалізації машинобудівного комплексу різних країн світу.

«Відносно складу світового машинобудування можна виділити три великі групи, які охоплюють 90% всіх товарів, що випускаються цією галуззю, і є приблизно рівними за вартістю продукції:

- загальне машинобудування;
- транспортне машинобудування;
- електротехніка (включаючи електроніку).» [1]

Приблизно 90% продукції машинобудування постачають індустріально розвинені країни. Лідерами галузі є Японія, США, Німеччина, Франція, Іспанія, Китай, Бразилія, Великобританія, Росія. В економіці відсталих країн частина продукції машинобудування в сукупному обсязі обробної промисловості не перевищує 15%. В прогресивних країнах частка машинобудівних підприємств складає 20–45% від всього промислового випуску продукції. Питома вага продукції машинобудівної галузі у загальному обсязі всієї промислової продукції розвинених країн наведена на рис 1.

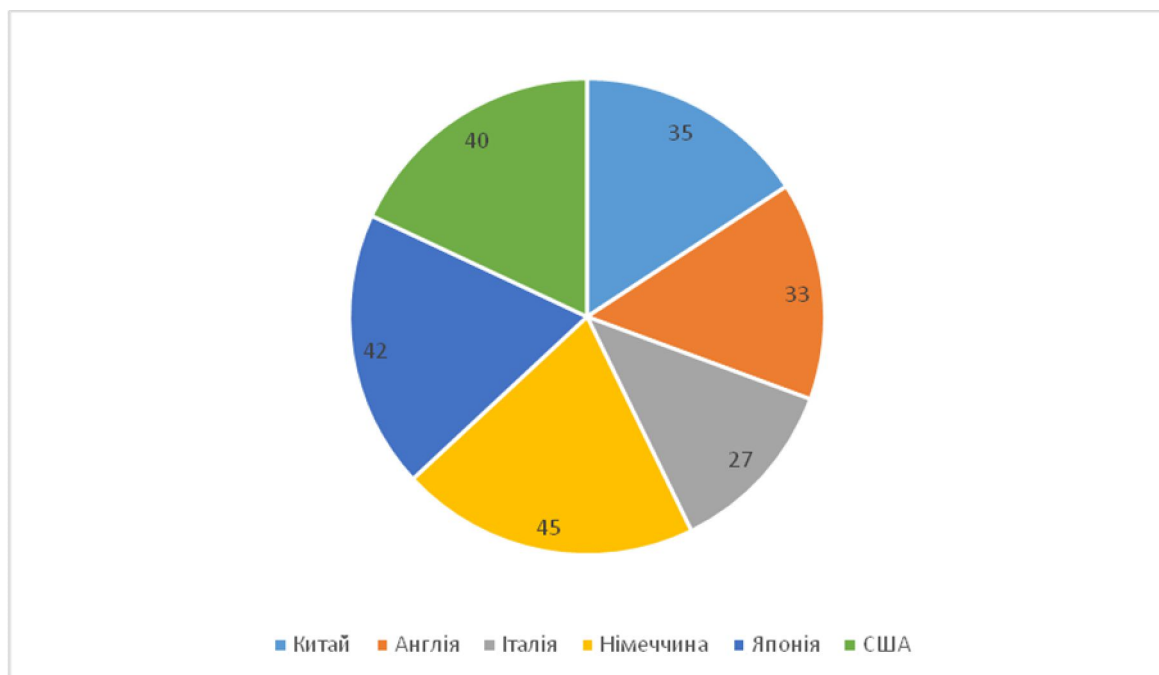


Рис. 1. Частка продукції машинобудівного комплексу в загальному обсязі промислової продукції

«Частка машинобудівного комплексу в Україні складає 13%, в частині ВВП становить близько 9%. Тут зосереджено понад 13% вартості основних фондів,

майже 5 % оборотних активів промисловості України і понад 19 % кількості найманих працівників» [2].

Ці показники істотно поступаються показникам прогресивних країн світу, що свідчить про недостатність розвитку галузі машинобудування в Україні.

Серед найголовніших недоліків підприємств машинобудівної галузі України є:

1. Знос основних виробничих фондів. Так, аналіз вартості основних фондів багатьох підприємств машинобудування свідчить про те, що сума накопиченої амортизації перевищує залишкову їх вартість. Середній рівень зносу устаткування на таких підприємств становить близько 75 %. Наприклад, у виробництві транспортного обладнання рівень зносу фондів перевищує 65 %. Застарілі виробничі потужності багатьох підприємств даного сектору не можуть задовольнити на національному ринку в достатньому обсязі. Експлуатація застарілого обладнання знижує ефективність його використання через низьку продуктивність, необхідність часткового проведення ремонтів, низьку якість продукції, яка виготовляється за допомогою даного обладнання. Все це негативно впливає на собівартість продукції.

2. Низький інноваційний рівень українських підприємств і, як наслідок, низька привабливість їх перед інвесторами. У порівнянні з розвиненими країнами на вітчизняних промислових підприємствах спостерігається низька інноваційна активність. Так, кількість національних підприємств, які активно впроваджують інновації у виробництво становить трохи більше 5 % від загальної їх кількості.

3. Відсутність в Україні цілого ряду високорозвинених технологічних галузей. Перш за все, в країні відсутній цілий ряд високо розвинутих технічних галузей, які є ключовими у зміцненні експортних позицій машинобудування. Даний недолік змушує українські компанії закуповувати відсутні, але вкрай необхідні їм відсутні комплектуючі в інших більш розвинутих країнах, що безумовно дорожче за виготовлені власноруч.

4. За якістю і технологією побутові прилади, вироби радіоелектроніки, дорожньо-будівельні та сільськогосподарські машини, а також ряд інших

різноманітних товарів неконкурентоспроможні перед зарубіжними аналогами. У цих областях масштабно продовжують використовуватися радянські витратні технології, що веде до зростання ресурсномісткості продукту і заважає зменшенню витрат на виробництво і розробці інноваційної продукції в інших галузях економіки.

Отже, за рівнем конкурентоспроможності Україна перебуває лише на етапі переходу від факторної орієнтації до орієнтації на ефективність. В Україні з боку держави спостерігається низька підтримка галузевої інноваційної науки. «В країнах Євросоюзу щороку на інноваційні дослідження в області машинобудування витрачається приблизно 3,7 % ВВП, в США – близько 4 % ВВП, в Україні ж всього 0,3 % ВВП» [3].

Отже, підприємства машинобудівного комплексу України не мають можливості для формування нових і посилення існуючих конкурентних переваг, як на зовнішньому, так і на внутрішньому ринках через недостатність якості та рівня технологічності продукту, але мають амбіційний інноваційний потенціал. Насамперед, держава повинна розробити нову державну політику, основною метою якої стало б створення інноваційної та інвестиційної бази для відродження машинобудівної галузі України.

Таким чином, розвиток галузі і зниження собівартості її продукції неможливі без вкладення значних інвестицій. На даний момент знос обладнання становить близько 65 %. Через нестачу фінансових ресурсів проблеми відновлення виробничого потенціалу галузі вирішуються занадто повільно. Керівництво держави має докласти значних зусиль для стимулювання інвестиційної діяльності машинобудівної галузі і розвитку науки.

Список використаних джерел:

1. Васюков О. Я. Машинобудування в Україні [En gineering in Ukraine] / О. Я. Васюков // Економіка підприємства. – 2014. – № 45. – С. 49–52.
2. Максименко М. М. Машинобудування. Проблематика галузі / М. М. Максименко // Економіка підприємства. – 2015. – № 47. – С. 24–27.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>

Стаховський Л. М.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

**ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ
У СФЕРУ ПОСЛУГ**

В сучасних умовах значно зростає роль сфери послуг в загальному розвитку національної економіки. Послуги являються одною з рушійних сил суспільства та основним фактором зростання продуктивності, проте стан сфери послуг в Україні знаходиться не на достатньо високому рівні.

Україна має великий простір для інноваційної діяльності завдяки багатим ресурсам, значному людському потенціалу, потенційній ємності внутрішнього ринку. Зокрема, особливої уваги слід надати перспективам впровадження інноваційних процесів у сфері послуг, оскільки саме від них залежить укріплення конкурентної позиції та досягнення світових стандартів. Досвід останніх десятиліть показує низький рівень контрольованості фінансових потоків та диспропорцію в їх структурі, залучені іноземні інвестиції не здійснили очікуваного впливу на економіку і були в основному направлені на низько технологічні сфери промисловості.

Актуальність проблематики розвитку сфери послуг полягає в тому, що за сучасних умов ринок послуг розвивається дуже швидкими темпами, тому визначення перспектив впровадження інновацій в цій сфері, які будуть ефективним та міцним механізмом розвитку, є одним з першочергових завдань як для суб'єктів господарювання так і для держави в цілому.

При розробці нових послуг необхідно враховувати їх особливості: невідчутність, невіддільність, мінливість і тлінність. Це означає послуга не може бути надана до покупки (як і в випадку матеріальних благ), і виробляється та споживається в той же час, вона не може бути збережена. Характер послуг впливає на їх розвиток і управління підприємств сфери послуг.

Організацію інноваційної діяльності підприємств сфери послуг має забезпечити формування стратегічних пріоритетів розвитку сфери послуг; розробка та реалізація стратегії розвитку підприємств у перспективі; формування ефективної системи комунікацій, що орієнтована на реалізацію вітчизняних послуг; формування персоналу з інноваційним баченням майбутнього ; впровадження системи контролінгу процесів розвитку підприємств на сучасному ринку. Це дасть можливість забезпечити стійкі конкурентні позиції, забезпечити умови для розширення ринку послуг і переваги конкурентні підприємств.

В Україні сьогодні, на жаль, інноваційні процеси в національній економіці не набули глобальних масштабів, так кількість підприємств, які впроваджують інноваційні процеси, зменшується і становить наразі 12–14 %, що менше в 3–4 рази, ніж в інноваційно розвинутих країнах [1].

Головне завдання підприємств цієї сфери – це реструктуризація виробництва, що спрямована на забезпечення конкурентних переваг підприємства на світовому ринку на основі сучасних наукових досягнень і передового досвіду. Це дуже важливо не лише з точки зору розвитку експортного потенціалу країни, але особливо важливо для утримання національного ринку.

На засадах проведеного аналізу, можна зазначити, що інноваційна діяльність підприємств сфери послуг має ряд важливих відмінностей:

- як правило, швидкість створення нового сервісу перевищує швидкість зміни смаків користувачів нових послуг, порівняно з новими продуктами;
- більшість нових послуг пов'язана з їх поліпшенням, а не з інновацією послуг;
- у більшості послуг, самі користувачі беруть участь в процесі виробництва;
- обслуговуючий персонал мають вирішальне значення для виробництва і надання послуг.

При цьому треба визначити, що інноваційні теорії, розроблені на основі дослідження виробничого сектора також можуть бути застосовані до послуг. Особливої актуальності за сучасних умов набуває та потребує розвитку стратегічна теорія інновацій.

Проте, значна кількість нововведень має бути пояснено з точки зору теорії підприємництва. Що стосується управління і організації інноваційної діяльності підприємств сфери послуг, то можна зробити наступні висновки:

- інновація є стратегічним завданням;
- стратегія встановлює рамки у межах яких має здійснюватися інноваційна діяльність;
- в організації інноваційної діяльності приймають участь всі відділи організації, які, таким чином, здійснюють організаційний процес;
- структура інноваційної організації можна охарактеризувати як дуалістичну;
- інноваційний процес складається з наступних етапів:
 - 1) генерування ідеї;
 - 2) трансформація в інноваційний проект;
 - 3) розробка;
 - 4) впровадження.

Список використаної літератури:

1. Моргулець О. Б. Роль сфери послуг в економічній системі України / О. Б. Моргулець // Економічні науки. Сер. «Економіка та менеджмент» : зб. наук. праць. – Луцьк, 2010. – Вип. 7 (26). – Ч. 2. – С. 25–30.
2. Решетняк О. В. Сучасні методи управління підприємством сфери послуг. – Х. : Фактор, 2008. – 544 с.
3. Шмігельська З. К. Зарубіжний досвід управління інноваційною діяльністю малих і середніх підприємств та можливості його адаптації в ринковій економіці України / З. К. Шмігельська // Стратегічні пріоритети. – 2010. – № 2 (3). – С. 119–128.

К. е. н. Стоєв В. Л., Похильченко І. М.

Запорізька державна інженерна академія (Україна)

ЗМІНА ГЕОГРАФІЇ ЗОВНІШНЬОЇ ТОРГІВЛІ УКРАЇНИ

Останнім часом доля українського експорту в загальному ВВП України постійно збільшується, що обумовлено недостатньою ємкістю внутрішнього ринку, внутрішньої нестабільністю та іншими факторами. За наслідками 2015 року доля експорту в ВВП України суттєво збільшилась і склала близько 42% ВВП [1].

У зв'язку із зазначеним особливою важливістю для забезпечення економічного зростання в Україні набуває проблема пошуку нових ринків для українського експорту.

В сучасних умовах відбувається зміна географії зовнішньої торгівлі України. Так, якщо до 2014 року основною країною призначення експорту була Росія, на яку припадало 26,1 відсоток загального експорту, то за підсумками 2014 року основними країнами експорту стали країни Європейського союзу, загальний експорт до яких склав 31,5 % всього експорту (до 2014 року експорт до країн Європейського союзу склав 25,4 %), в тому числі: експорт до Польщі в 2014 році склав – 4,9 %, Італії – 4,6 %, Німеччини – 3 %. Крім того, до Азії в 2014 році з України йшло 28,5 % у порівнянні із 26,7 % до 2014 року.

Крім зміни географії відбувається й зміна номенклатури експорту. Так, якщо до Росії Україна поставляла продукцію машинобудування – таку, як залізничні та трамвайні локомотиви, шляхове обладнання, механічні машини тощо, то основою сучасного експорту складають руди, чорні метали та сільсько-господарська продукція.

Також відбувається зміна структури та географії імпорту України. В першу чергу це обумовлено як загальним зменшенням закупівлі природного газу, який раніше становив основну частину українського імпорту з Росії, так і зміною країни-постачальника – якщо раніше цей товар фактично повністю закупався із однієї країни, якою була Російська Федерація, то в 2015 році більша частина природного газу закуповувалась в країнах Європи.

На думку експертів можна при визначенні напрямів подальшого розвитку зовнішньої торгівлі України слід виходити з наступного.

Останні десятиріччя важка промисловість і машинобудування були довгий час зорієнтовані тільки на РФ, на Європу орієнтувалося сільгоспвиробники і частина металургів.

На сучасному етапі продукція українського машинобудування, авіаконструкторів може зацікавити країни, що розвиваються, у яких, на відміну від Європи,

більш низькі вимоги до якості продукції. Як зазначає, наприклад В. Юрчишин: українська продукція може бути затребуваною, вона може бути менш якісна, але, з іншого боку, може підходити за ціновими параметрами. Наприклад, наші літаки не є конкурентоспроможними в Європі, але в Африці та Азії можуть конкурувати з іншими виробниками літаків [3].

Таким чином Україна має перспективи розвитку зовнішньої торгівлі, розвиток якої може стати основою загального сталого розвитку економіки України.

Список використаних джерел:

1. Шапран В. Как мировая экономика повлияет на Украину [Электронный ресурс] / В. Шапран. – Режим доступа : <http://www.capital.ua/ru/publication/64200-kak-mirovaya-ekonomika-povliyaet-na-ukrainu#ixzz453BwVm9t>
2. Європейська інтеграція України: внутрішні чинники і зовнішні впливи : Аналітична доповідь Центру Разумкова // Національна безпека і оборона. – К., 2013. – № 4 –5. – С. 2 –54.
3. Юрчишин В. Українське машинобудування може знайти нові ринки збуту в країнах, що розвиваються [Електронний ресурс] / В. Юрчишин. – Режим доступа : http://www.razumkov.org.ua/ukr/expert.php?news_id=5869

Тань Синь

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара (Украина)

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ МЕРОПРИЯТИЯ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ ПРЕДПРИЯТИЯ ОАО «ГОРДОРРЕМСТРОЙ»

Обеспечение конкурентоспособности организации должно отвечать установленным целям, которые зависят от его положения на рынке, напрямую и темпа изменения конкурентных преимуществ. Основными стратегическими направлениями обеспечения конкурентоспособности организации ОАО «Гордорремстрой» являются:

– повышение эффективности реализации имеющихся конкурентных преимуществ (предприятия, которые быстро наращивают конкурентные преимущества);

- диверсифікація виробництва, каналів збуту готової продукції і сировини (підприємства, які повільно нарощують конкурентні переваги);
- підвищення нарощування темпа і кількості конкурентних переваг (підприємства, які повільно втрачають конкурентні переваги);
- техніко-технологічна модернізація виробництва (підприємства, які швидко втрачають конкурентні переваги).

Важке вплив на формування стратегічних напрямків підвищення конкурентоспроможності мають також фактори маркетингової макросередовища. Їх сукупність виконує визначальну дію, оскільки підприємство не має впливу і повинно адаптуватися до них [1, 2]. Проаналізувати сучасні і прогнозні сценарії розвитку макросередовища можна з допомогою оцінки чотирьох типів сценаріїв впливу PEST-факторів.

Смодельований реалістичний прогнозний сценарій свідчить, що PEST-фактори мають суттєвий вплив на формування стратегічних напрямків забезпечення конкурентоспроможності організації і укладки кольорових асфальтобетонних сумішей. Ефективність виробництва буде залежати від групи економічних факторів, зокрема від ціни реалізації бітумів і асфальтобетонних сумішей і соціально-демографічних, зокрема потреб споживачів.

Аналіз інтенсивності діяльності п'яти сил конкуренції і прогноз оцінки впливу PEST-факторів на розвиток підприємства ОАО «Гордорремстрой» свідчать, що будівництво є інвестиційно привабливою галуззю, а ефективність її виробництва буде залежати від ціни реалізації продукції і її якості.

Список використаних джерел:

1. Анисимова О. М. Підвищення конкурентоспроможності підприємства в процесі адаптації до світового ринку / О. Г. Анисимова // Наукові записки. Сер. «Економіка»: зб. науч. работ. – Острогор: Вид-во Національного ун-ту «Острогорська академія», 2010. – Вип. 15. – С. 332–338.
2. Гарачук Ю. О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю / Ю. О. Гарачук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2. – С. 60–66.
3. Горбаль Н. І. Система управління конкурентоспроможністю підприємства / Н. І. Горбаль // Науковий вісник НЛТУ. – 2010. – Вип. 20. – С. 112–117.

К. е. н. Таран-Лала О. М.

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (Україна)

ВИЗНАЧЕННЯ НАПРЯМІВ ВЗАЄМОДІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ ТА СПОЖИВЧОЇ КООПЕРАЦІЇ ЯК СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ СИСТЕМИ

Нині економіка України проходить новий етап свого розвитку – становлення національної економіки, яка покликана забезпечити зростання загального добробуту і зміцнити репутацію держави у світовій спільноті.

Становлення національної економіки в країні вимагає особливих зусиль із формування принципово нової державної політики, що орієнтованої на довгострокові завдання, визначає стратегічні напрями розвитку. Державна політика має бути цілісною, розумною, раціональною і ефективною і формуватися з урахуванням історичних умов і національних особливостей, економічної ситуації, культурних традицій і бути науково обґрунтованою.

Створення третього сектору економіки обумовлене виникненням ряду проблем, які не в силах вирішити ринкова економіка і держава.

Національну економіку не можна створити без усвідомлення суспільством її необхідності, без розуміння, що для успішної діяльності, що припускає підвищення добробуту усіх громадян без виключення, зростання терпимості до чужого успіху, зміцнення відповідальності за власні вчинки, прагнення до розвитку і самоудосконалення, потрібне відродження суспільства України і, в першу чергу, його духовності і моральності. Тому виникає необхідність формування груп громадських інтересів, що пов'язують українське товариство і що забезпечують його єдність. Як правило, такі групи осіб об'єднують в загальне поняття – громадянське суспільство, що розвивається незалежно від держави і впливає на процес змін в суспільстві, що у свою чергу породжує зміни в економіці.

Головним утворенням громадянського суспільства є різні форми громадської самоорганізації, до яких відноситься споживча кооперація, що становить ядро національної економіки.

В дослідження концептуальних аспектів національної економіки в цілому внесли суттєвий вклад деякі автори, які ототожнюють її із змішаною економікою [1–8].

З теоретичної точки зору національна економіка є специфічною формою організації господарства, що характеризується узгодженістю основних економічних і соціальних процесів. З практичної точки зору національна економіка є деякою реальністю, що склалася, сукупністю фактів сучасного економічного життя. При цьому процеси формування і розвитку національної економіки характеризуються через встановлення наявності цілого ряду її відтворних елементів, що проявляються в сучасному економічному житті і визначають функції життєзабезпечення і виробництва людського капіталу.

Соціально-економічна сутність споживчої кооперації і споживчих кооперативів розкривається в працях багатьох вітчизняних і зарубіжних учених [1–8].

Споживча кооперація в сучасному суспільстві покликана виконувати найважливішу соціальну функцію підвищення рівня і якості життя населення на основі забезпечення доступними товарами і послугами.

На основі вищевикладеного можна сказати, що споживча кооперація виступає специфічним продуктом державного розвитку і однією з соціально-економічних систем національної економіки і громадянського суспільства, утвореною в цілях економічного зростання і підтримки стабільності.

Віднесення споживчої кооперації до сектору національної економіки, в принципі, ні ким не суперечиться. Проте питання про те, в якому обсязі і яким чином повинна здійснюватися економічна діяльність, щоб це можна було віднести до національної економіки, є дискусійним.

В зв'язку з цим, особливе важливе вивчення споживчої кооперації як соціально-економічної системи в національній економіці і як складового елементу громадянського суспільства для оцінки взаємовпливу і взаємозалежності між цими елементами, для оцінки ролі і вкладу організацій споживчої кооперації в розвиток національної економіки.

Метою даного дослідження є вивчення особливостей взаємодії національної економіки та споживчої кооперації як соціально-економічної системи на основі аналізу позицій авторів, викладених в економічній літературі.

Підводячи підсумок короткому огляду сучасних наукових поглядів слід констатувати, що в наукових працях, існування різних підходів до визначення споживчої кооперації пояснюється відмінностями в предметах дослідження тих або інших учених. При цьому більшість авторів, відстоюючи свої концептуальні підходи, в основному, як правило, не ставили перед собою мети з системних позицій розібратися в теоретичних поглядах своїх опонентів і проблемах.

В той же час системний похід до дослідження взаємодії національної економіки і споживчої кооперації як соціально-економічної системи дозволяє зробити висновок не про взаємне виключення розглянутих концепцій, а про їх діалектичний взаємозв'язок і єдність, які відбивають різні сторони досліджуваного поняття.

Саме реалізація системного підходу до дослідження проблем соціально-економічного розвитку споживчої кооперації в національній економіці дозволить розкрити специфіку і особливості функціонування споживчої кооперації разом із становленням національної економіки і формування нового громадянського суспільства.

Таким чином, результати вищезазначених наукових досліджень сприятимуть більш ефективному функціонуванню соціально-економічних систем, і можуть бути подальшим розвитком методології сучасної теорії управління.

Список використаних джерел:

1. Бабенко С. Г. Стратегія розвитку кооперативного сектора економіки України / С. Г. Бабенко // Економіка і прогнозування. – 2003. – № 4. – С. 38–49.
2. Бабенко С. Г. Трансформація кооперативних систем у перехідній економіці : монограф. / С. Г. Бабенко. – К. : Наукова думка, 2003. – 332 с.
3. Гончаренко В. В. Теоретико-методологічні підходи до відродження національного кооперативного руху / В. В. Гончаренко // Вісник Полтавського державного сільськогосподарського інституту. – 2001. – № 5–6 (18–19). – С. 10–15.
4. Губин В. В. Проблемы социально-экономического развития системы потребительской кооперации в условиях рынка / В. В. Губин, А. А. Степанов, И. А. Степанов. – М. : ООО «Издательский дом Центросоюза», 2012. – 196 с.

5. Маркіна І. А. Управління споживчою кооперацією як соціально-економічною системою : монограф. / І. А. Маркіна. – Полтава : ПУСКУ, 2008. – 255 с.
6. Окландер М. А. Стратегії розвитку підприємств споживчої кооперації України : монограф. / М. А. Окландер, О. П. Чукурна, В. В. Гончаренко – О. : Екологія, 2007. – 324 с.
7. Теплов В. И. Социально-экономическая деятельность потребительской кооперации : монограф. / В. И. Теплов. – Белгород : Изд-во Белгородского университета потребительской кооперации, 1999. – 206 с.
8. Теплов В. И. Управление социально-экономическим развитием системы потребительской кооперации / В. И. Теплов. – Белгород : Издательство Белгородского университета потребительской кооперации, 1999. – 295 с.

К. е. н. Тардаскіна Т. М. *, Манько М. П. **

**Одеська національна академія зв'язку імені О. С. Попова (Україна)*

***Інститут економіки та менеджменту (Україна)*

ВПЛИВ ОПЕРАТОРІВ ОТТ-СЕРВІСІВ НА ОПЕРАТОРІВ МОБІЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ

Світова телекомунікаційна галузь завжди була в центрі змін, викликаних постійним розвитком технологій. В сучасних умовах існування одного без іншого вже не є можливим, границі між телекомунікаціями та інформаційними технологіями поступово зникають, відбувається їх конвергенція. Все це говорить про появу ринку інформаційно-комунікаційних технологій та нових його суб'єктів.

Останнім часом все частіше ми бачимо як на зміну традиційним операторам зв'язку приходять оператори ОТТ (Over the Top) сервісів. Over the Top – технологія доставки інформації кінцевому користувачу з некерованою мережі Інтернет. Такі ОТТ-сервіси як WhatsApp, Viber і Skype стають реальним конкурентом мобільного зв'язку. Подібні сервіси дозволяють користувачам обмінюватись текстовими та голосовими повідомленнями, у тому числі в групових чатах, здійснювати дзвінки іншим користувачам сервісу по всьому світу, ділитися фото. На сьогодні найбільш популярним сервісом є Viber, порівняно з WhatsApp він безкоштовний, та на відміну від Skype з самого початку був створений для смартфонів. Кількість абонентів Viber з кожним днем зростає. В серпні 2015 року компанія Viber оголосила про досягнення 600 млн користувачів [1].

Така тенденція викликає відтік прибутку операторів зв'язку від реалізації послуг SMS та дзвінків, при цьому збільшується прибуток від реалізації послуг надання Інтернет-трафіку. Згідно дослідженням видання Informa Telecoms & Media через використання користувачами OTT-сервісів світові доходи від реалізації послуги надання SMS знизяться у 2018 році на \$ 23 млрд, до \$ 96.7 млрд з \$ 120 млрд у 2013 році [2]. Лондонська консалтингова фірма Ovum у своїх дослідженнях також прогнозують зменшення світових доходів від реалізації голосового трафіку на \$ 63 млрд у 2018 році порівняно з 2013 році [3].

При цьому OTT-сервіси та оператори зв'язку знаходяться в різних умовах. Оператори постійно несуть витрати на будівництво, на технічне обслуговування та утримання, на ремонт обладнання. Це вимагає постійного фінансування, наявності персоналу, виконання вимог регуляторів в частині якості послуг та їх тривалості. Крім цього, оператори несуть витрати на ліцензії, частоти та інші ресурси [4].

OTT-сервіси в свою чергу використовують телекомунікаційні мережі та створюють на них велике навантаження. Згідно доповіді «Cisco Visual Networking Index: Global Mobile Data Traffic Forecast Update, 2015–2020» глобальний мобільний трафік збільшиться в період з 2015 по 2018 роки майже в 8 разів, щорічно збільшуючись на 53 відсотка, досягнувши 30.6 екзабайт в місяць у 2018 році. Середній смартфон буде генерувати 4.4 ГБ трафіку на місяць до 2020 року, це майже п'ятикратне збільшення порівняно з 2015, у середньому 929 МБ в місяць. До 2020 року сукупний трафік від смартфонів буде 8,8 рази більше, ніж сьогодні, середньорічний темп зростання досяг 54 відсотків [5].

Така тенденція вимагає великих інвестицій у розвиток інфраструктури та мереж. Саме тому зараз існують суперечки між телекомунікаційними операторами та операторами OTT-сервісів.

Однак не дивлячись на зменшення доходів від передачі SMS та дзвінків, оператори отримують збільшені доходи від надання послуги Інтернет. Частка доходів операторів від надання інтернет-доступу щорічно зростає.

Це спонукає телекомунікаційних операторів розробляти нові стратегії розвитку, які допоможуть отримати вигоду з ситуації, яка на сьогодні склалася на ринку ІКТ. Мається на увазі активне просування послуги Інтернет, розробка пакетів Інтернет-послуг, розробка власних додатків. Це дозволить збільшити дохід від надання інтернет-трафіку, що перекриє зменшення доходу від послуг SMS та дзвінків. Але питання збільшення затрат на обслуговування мереж в зв'язку та збільшенням їх навантаження надалі залишається відкритим.

Список використаних джерел:

1. Вести. Net : Viber догоняет WhatsApp, Alphabet отчитался за III квартал [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://hitech.vesti.ru/news/view/id/7940>
2. OTT app use undermining SMS revenue [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.telecoms.com/197721/ott-app-use-undermining-sms-revenue>
3. Telcos to lose \$US386 as a result of OTT services: Ovum [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.pcadvisor.co.uk/news/network-wifi/telcos-to-lose-us386-as-a-result-of-ott-services-ovum-3502842>
4. Телеком-операторы и OTT-сервисы [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://portaltele.com.ua/news/technology/ott-4.html>
5. Cisco Visual Networking Index: Global Mobile Data Traffic Forecast Update, 2015–2020. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.cisco.com/c/en/us/solutions/collateral/service-provider/visual-networking-index-vni/white_paper_c11-520862.pdf

К. соц. н. Турба О. О., Хлівний Є. І.

Запорізька державна інженерна академія (Україна)

ЩОДО ПЕРСПЕКТИВ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

Запорізький край ще з радянських часів був одним з найбільш промислово розвинутих регіонів України. За даними Держкомстату, у 2013 році Запорізькій регіон займав перше місце серед областей країни за обсягом промислового виробництва у розрахунку на душу населення [1]. Більше ста виробничих підприємств регіону успішно здійснювали зовнішньоекономічну діяльність і за обсягами експорту область посідала четверте місце в Україні.

І все ж в останні роки продукція промислових підприємств та й аграрного комплексу виявилася недостатньо затребуваною, що привело до суттєвого зниження загального економічного потенціалу Запорізького регіону. Відповідно зменшується і кількість робочих місць: за даними Запорізького центру зайнятості, у лютому 2016 р. на одну вакансію приходилося 60 бажаючих знайти роботу [2]. Зростає соціальна напруга, регіон знаходиться у передкризовому стані.

Що можна реально зробити в регіоні? На жаль, поряд з регіональними факторами більш вагомими є причини національного масштабу. Після 2013 року в результаті неефективної національної економічної політики та воєнного фактору різко зменшився валовий внутрішній продукт (ВВП) країни. Хоча офіційна статистика фіксує формальний зріст ВВП (завдяки інфляції гривні), перерахунок у доларовому еквіваленті показує у 2014–2015 роках спад ВВП проти 2013 року у 28 відсотків щороку (табл. 1). Інфляція в Україні на кінець 2015 року зросла до 43,3 % у порівнянні з таким же періодом 2014 року (24,9 %) і досягла максимального значення за останні 20 років [1]. Погіршує ситуацію збільшення більш ніж удвічі сукупного (зовнішнього і внутрішнього) державного боргу України.

Таблиця 1. Динаміка ВВП та державного боргу України за 2010–2016 р. р. [1]

Роки	Номінальний ВВП		Сукупний державний борг	
	млн грн	млн USD	млн грн	борг / ВВП, %
2010	1 082 569	136 419	316 885	34,7
2011	1 316 600	163 160	432 235	39,9
2012	1 408 889	175 781	473 122	35,9
2013	1 454 931	183 310	515 511	36,6
2014	1 566 728	131 805 (- 28,1%)	584 114	40,1
2015	1 567 755	131 899 (- 28,0%)	1 100 564	70,2
2016	дані	відсутні	1 571 766	

Характерним показником є відношення сукупного боргу до ВВП, яке, як видно з таблиці, збільшилося майже удвічі (до 70,2 %) у порівнянні з 2010–2013 роками.

Погіршення інвестиційного клімату в Україні в цілому спричинюють і невщухаючі корупційні скандали, причому практично всі дійові особи корупційних вчинків, особливо високопосадовці, через певний час після затримання

опиняються на волі, а то й за межами країни. Це бачать не тільки українці, а й уся Європа, Америка та інші країни, у тому числі, звісно, потенціальні інвестори. Не дивно тому, що у результаті дії усіх наведених факторів суттєво знизилася і інвестиційна привабливість Запорізького регіону.

Так, за перший квартал 2015 року в економіку Запорізької області зарубіжними інвесторами було вкладено усього 2,6 млн. дол. прямих інвестицій, що у 12 (!) разів менше у порівнянні з таким же періодом попереднього року (31,2 млн дол.). Стосовно експортної політики – на одному з цьогорічних квітневих пленарних засідань Верховної Ради мало не з гордістю говорилося, що експортні поставки до Росії у першому кварталі становили один (!) відсоток від минулорічних. Зрозуміло, що за такий термін переорієнтувати значну частину національної і регіональної промисловості вкрай важко.

Далі, чого вартує ініціатива збільшити на 15 % вартість вантажних перевезень в країні, що відразу зробить нерентабельною роботу місцевих металургійних підприємств?

Висновок перший: основна причина інвестиційних негараздів – неефективна, м'яко кажучи, владна політика України. До такого висновку приходять навіть прості українці. Про це свідчать результати опитування, проведеного Київським міжнародним інститутом соціології у період із 23 лютого по 8 березня 2016 р. [3]. Дослідження показало, що 78,3 % дорослих громадян України вважають, що влада веде країну в неправильному напрямку. Першочергове завдання громадськості – тиснути усіма законними методами на владу, щоб змусити її повернутися обличчям до людей, у тому числі відновити нормальні умови роботи промисловості, у тому числі регіональної.

Висновок другий – не варто чекати «склавши руки» відродження кимось промислового потенціалу регіону, необхідно розвивати і впроваджувати власні регіональні ініціативи. Одним з пріоритетних напрямків розвитку області і міста може стати диверсифікація регіональної економіки. Запоріжжю необхідно стати містом з багатогалузевою економікою, розвиненим переробним сектором

з високим ступенем переробки та високою доданою вартістю продукції. Перебуваючи в центрі промислового і аграрного південного сходу України і маючи розвинену транспортну інфраструктуру, Запоріжжя може стати потужним логістичним центром.

Ще одна галузь, яка повинна отримати розвиток в нашому місті – це туризм. Наш край багатий історичними пам'ятками – це славнозвісний національно-історичний заповідник «Хортиця», Кам'яні могили, знаменита садиба Попова та ін. Цікаво, що молодь першою «проголосувала» за перспективу розвитку туризму: торік під час вступної кампанії у одному з найбільших ВНЗ Запоріжжя (ЗНТУ) максимальним був конкурс саме на спеціальність «туризм».

Список використаних джерел:

1. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.Ukrstat.gov.ua>
2. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.dcz.gov.ua/zap>
3. Електронний ресурс. – Режим доступу : <http://www.Unian.ua>

Турко Р. Ф., д. е. н. Єлейко В. І.

Львівська комерційна академія (Україна)

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ТА ІНФОРМАТИЗАЦІЇ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ В УКРАЇНІ
ЯК ОСНОВА СУЧАСНИХ ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

Сталий економічний розвиток вітчизняної економіки потребує ефективної та дієвої банківської системи, а відтак і якісної роботи банківських установ. Проблемність результативної діяльності банківських установ на сучасному етапі розвитку банківської системи полягає у використанні малоефективних банківських технологій та недостатній поінформованості як банківських інститутів, так і державних установ та клієнтів банку. Для вітчизняної економіки зазначена проблема є надзвичайно актуальною і важливою, а її розв'язання – необхідна передумова для активної інтеграції банківської системи у світове господарство.

Метою нашого дослідження є аналіз фактичного стану банківських технологій, які використовуються у сучасній вітчизняній банківській системі, а також стан інформатизації банківської сфери.

Запроваджуючи нові банківські технології, доцільно одночасно враховувати низку питань, які тісно пов'язані з цим і можуть негативно впливати на діяльність установи, а саме:

- які технології будуть стійкими і рентабельними в довгостроковому періоді;
- як реагують споживачі банківських послуг на нові технології та відповідні механізми обслуговування клієнтів;
- чи вдасться викликати у споживачів послуг (клієнтів банку) зацікавленість у запровадженні нових технологій і чи нададуть вони перевагу саме цьому банку;
- чи достатньо підготовлені співробітники банку, щоб оволодіти новими технологіями і забезпечити їхню ефективність та якість;
- як впливають нові технології і застосування цих технологій конкурентами на стратегію надання послуг і, особливо, на конкретне відділення та на всю мережу банківської установи [1].



Рис. 1. Основні напрями підвищення ефективності отримання, обробки і передавання інформації

У майбутньому банківські установи запроваджуватимуть нові технологічні рішення як у центральних офісах, так і у філіях та відділеннях, щоб забезпечити

і суттєво підвищити ефективність внутрібанківських та орієнтованих на споживача (клієнта) робочих процесів. Основні з них наведено на рис. 1.

З метою поліпшення якості консультування клієнтів і для раціоналізації надання консалтингових послуг на практиці застосовують численні експертні системи і програми забезпечення.

Варто зазначити, щоб забезпечити в теперішніх умовах і в майбутньому раціональні та ефективні методи роботи, у наявності повинні бути такі допоміжні засоби і компоненти: підтримка системи автоматизованої (електронної) обробки даних (технічні засоби і програмне забезпечення); потужні телефонні установки; кольорові копіювальні апарати; вхід в Інтернет; локальна мережа комп'ютерного зв'язку.

На практиці розвиток техніки приводить до того, що банки в рамках своїх політик устанавлюють самообслуговувальні відділення, тим самим забезпечують можливість клієнтам будь-де проводити потрібні операції, щоб забезпечити миттєве обслуговування клієнта, а також знизити витрати на оренду приміщень, комунальні послуги, утримання персоналу та інші витрати.

Оскільки на основі численних оцінок в умовах кризових явищ спостерігається згортання звичайних відділень банків, то найбільш обґрунтованим при розгляді витрат (особливо витрат на персонал) є саме запровадження само обслуговувальних відділень [1; 2].

При цьому доцільно при введенні автоматизованих самообслуговувальних відділень ураховувати певні аспекти та облаштовувати таким оснащенням:

- запровадження відповідних стандартів пристроїв / автоматів;
- пристосування оснащення для інвалідів;
- забезпечення комірки для чеків і переказів;
- забезпечення прямого телефонного зв'язку із консультантом;
- забезпечення автоматизованої виплати готівкових коштів.

Загалом, можна зробити висновок, що при запровадженні технологій автоматизованого обслуговування для банків і клієнтів досягаються значні переваги порівняно із традиційним обслуговуванням.

Список використаних джерел:

1. Білінчук Д. П. Сучасні можливості використання інформаційних технологій у банківській і страховій справі [Електронний ресурс] / Д. П. Білінчук, П. Д. Білінчук. – Режим доступу : <http://www.news.finance.com.ua/ru/-/2.html>
2. Кричківський В. Інформатизація митної справи в Україні як необхідна умова сучасних інтеграційних процесів / В. Кричківський // Формування ринкової економіки в Україні : зб. наук. пр. – Л. : Львівський національний університет імені Івана Франка. – 2011. – Вип. 23. – Ч. 2. – С. 7–11.

Цзян Минфен

Днепропетровский национальный университет имени Олеся Гончара (Украина)

**УПРАВЛЕНИЕ ТЕХНИЧЕСКИМ РАЗВИТИЕМ
НА ПРОИЗВОДСТВЕННОМ ПРЕДПРИЯТИИ**

Одним из главных условий успешного функционирования любого предприятия в условиях конкурентного рынка является внедрение на предприятии достижений научно-технического прогресса (НТП), то есть его материализация в новейшие виды продукции, передовые методы организации производственной деятельности и менеджмента, внедрение современной техники и технологий.

Техническое развитие организации это процесс усовершенствования производимой техники, технологии, продуктов, услуг и профессионального уровня кадров с целью интенсификации производства, повышение его эффективности и качества продукции.

Необходимость технического развития организации является следствием действий многих факторов: усложнения изделий и их номенклатуры; необходимости обеспечения качества и конкурентоспособности товаров, услуг, продукции; морального износа техники и технологий; необходимости решения социальных трудовых коллектива; нацеленности на сбережение всех видов ресурсов; изменений в организации производства, и в первую очередь тех, которые являются следствием процессов специализации и концентрации [1].

Техническое развитие организации как объект экономически-организационного управления охватывает разные формы, которые должны отображать

соответствующие этапы развития производственного потенциала предприятия и обеспечивать расширенное воспроизведение основных средств предприятия. Из совокупности видов технического развития необходимо выделять такие, которые обеспечивают, с одной стороны, поддержание технико-технологической базы предприятия, а с другой – ее непосредственное развитие через усовершенствование и наращивание производства.

Реконструкция означает изменение предприятия или отдельных его производств. Причины, которые вызывают необходимость реконструкции, разные. Главными из них является моральный и физический износ основных средств, моральное старение технологии и производимой продукции.

Модернизация предприятия содержит работу по обновлению оборудования и других составляющих основных средств. Необходимость в модернизации определяется физическим износом оборудования или моральным старением технологии. Эффективность в проведении модернизации сравнительно с другими формами развития производственной базы предприятия оценивается экономией затрат за счет использования пассивной части оборудования.

Техническое перевооружение организации – это составляющая технического развития активной части основных промышленно-производственных средств. В ходе технического перевооружения проводится замена устаревшего и изношенного оборудования на более прогрессивное и экономичное.

Расширение производства и строительство нового – эти мероприятия, хотя и цельное значение, имеют совсем иной смысл: расширение производства обеспечивает удовлетворения потребности в дополнительной продукции, что может быть достигнуто на базе уже имеющейся техники и технологии. Расширение производства, которое проводится таким образом, будет означать экстенсивный путь развития производства.

С целью интенсификации использования материально-технических и трудовых ресурсов, постоянного повышения технического уровня производства, обновление продукции и обеспечение ее конкурентоспособности на рынке, на

предприятиях разрабатывают систему планов научно-технического развития и планов усовершенствования организации производства и управления [2].

Для планирования технического и организационного развития предприятия важное значение имеет оценка достигнутого уровня организации производства и выпускаемой продукции. Оценка осуществляется на основе системы показателей, что в комплексе характеризуют продукцию, оборудование, технологию, техническую и энергетическую оснащенность труда, механизацию и автоматизацию, организацию производства и работы, управление предприятием.

Оценку технического уровня предприятий проводят периодически в процессе обобщения определенной системы аналитических показателей, которые характеризуют уровень технической оснащенности труда персонала, производственного оборудования, механизации и автоматизации основного и вспомогательного производства предприятия.

Для аналитической оценки технического уровня развития организации, необходимость в проведении которой, возникает при разработке специальной перспективной программы. При этом применяют другие показатели, включая те из них, которые характеризуют отраслевые особенности производства предприятия [3]:

- коэффициент физического срабатывания оборудования;
- коэффициент технологической оснащенности производства;
- уровень загрязнения окружающей среды.

Показатели технического и организационного уровня производства должны найти свое отображение в обобщающих экономических показателях и, в первую очередь, в увеличении прибыли, снижении себестоимости и росте производительности труда.

Список использованных источников:

1. Азоев Г. Л. Конкурентные преимущества фирмы / Г. Л. Азоев, А. П. Челенков. – М. : ОАО Новости, 2000. – 255 с.
2. Гамидов Г. С. Основы инноватики и инновационной деятельности / Г. С. Гамидов, В. Г. Колосов, Н. О. Осменов. – СПб. : Политехника, 2000. – 213 с.
3. Глазьев С. Ю. Теория долгосрочного экономического развития / С. Ю. Глазьев. – М., 1993. – 318 с.

Циновнік А. Є.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

В Україні, протягом останніх п'яти років, незважаючи на деякі зрушення в процесі стабілізації макроекономічних показників, не вдається здійснити заплановані вектори розвитку в експорті інноваційного потенціалу та створенні вигідних передумов для інноваційної діяльності національних виробників.

Проте, потенціал для співпраці ще не повністю реалізований через часткової відсутності необхідних для цього навичок і доступу до інформації. Україна має вигідне географічне положення і розвинені культурні та економічні зв'язки з країнами СНД, що обумовлює значний потенціал співробітництва, який буде можливо більш повно використовувати. Незважаючи на безліч поточних ініціатив, залишається ще простір для дій по забезпеченню міцнішою інституційної основи для спільних проектів в різних областях.

Участь в глобальних інноваційних мережах та регіональних партнерських програмах важливо для отримання доступу до знань, який веде до підвищення конкурентоспроможності країни і забезпечення адекватних внутрішніх зусиль. Українські вчені все частіше беруть участь в різних ініціативах наукового співробітництва в рамках двосторонніх, регіональних і міжнародних структур [1].

Розвиток підприємництва є необхідним процесом, тому що через його функціонування розглядаються та вирішуються проблеми досягнення оптимальної кількості робочих місць, усувається монополізація будь-якої галузі. Саме тому економічні системи з ринковими відносинами створюють значну частину валового національного продукту, де підприємства відіграють велику роль у розробці та стимуляції інноваційних процесів, гарантуючи їх ефективність, набагато більшу, ніж інших сфер діяльності держави. Окрім того, заснування та функціонування значної кількості компаній підтримує сталий розвиток

економічних областей. Також через високий рівень конкурентних відносин, підприємства набагато ліпше постачають регіональні та національні ринки товарами та послугами, спостерігається зменшення негативних наслідків впливу на ринок робочої сили при неплатоспроможності деякої кількості невеликих підприємств, особливо порівнюючи дану ситуацію із банкрутством великих підприємств. Інноваційний розвиток малих та середніх компаній є найголовнішим пріоритетом і через проведення децентралізації бюджетної системи [2].

Розвиток підприємницької діяльності в Україні за період з 2011 по 2015 роки цього бізнесу гальмується, завдяки недосконалій державній політиці щодо власної підтримки, глибоке оподаткування, заборони на деякі види діяльностей, адміністративні перепони, бюрократичні системи в привласненні патентів. Регіональна практика розвитку та протекції великого бізнесу стверджує, що найдоступнішим фактором кредитування бізнесу є діяльність парламенту щодо головних умов відшкодування кредитів в випадку неблагонадійності чинних господарств. Даний факт погіршує вірогідність кредитних ризиків та вбиває цю основну ваду на шляху передачі кредитів підприємництву, особливо першим діячам у сфері бізнес-діяльності [3].

На основі вищесказаного потрібно брати до розуміння головні вектори прискореного розвитку підприємств в економіці України встановлені стратегією інноваційного розвитку до 2020 року:

- майбутнє вдосконалення законотворчої та нормативно-правової бази щодо створення вигідних передмов для розвитку підприємництва;
- вдосконалення позикової політики;
- удосконалення фіскальної політики через забезпечення дії більш спрощеної системи оподаткування;
- впровадження засобів науково-технічного прогресу, створенню нової продукції, розробка її аналогів;
- юридичне та організаційне розширення повноважень контролюючих організацій за державними органами виконавчої влади та службовцями щодо

виконання ними безпосередніх обов'язків, удосконалення нормативно-правової бази, функціонування та розвитку підприємництва [4].

Сьогодні, особливо надважливою передумовою для діяльності підприємств є впровадження ефективних інноваційних технологій національними та зарубіжними інвесторами. Наша країна має величезний потенціал для активного імпорту технологій та грошових потоків інвесторів, великий споживчий ринок, вигідне географічне розташування, багаті природні мінерали, кваліфіковану і дешеву робочу потугу, значну наукову-дослідницьку галузь.

Список використаних джерел:

1. Горбулін В. П. Державне управління науково-технічними та економічними процесами реалізації Україною стратегічного курсу на європейську і євроатлантичну інтеграцію / В. П. Горбулін. – К. : ДП НВЦ Євроатлантикінформ, 2010. – 272 с.
2. Ковальчук С. В. Маркетингові стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств : автореф. дис. ... д. е. н. : спец. 08.00.04 / С. В. Ковальчук. – Хмельницький : ХНУ, 2013. – 39 с.
3. Климчук А. О. Сучасна парадигма забезпечення конкурентних переваг підприємства / А. О. Климчук // Бізнес-Інформ. – 2014. – № 1. – С. 221–225.
4. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010–2020 роки в умовах глобалізаційних викликів / авт.-упоряд. : Г. О. Андрощук, І. Б. Жиляєв, Б. Г. Чиженський, М. М. Шевченко. – К. : Парламентське вид-во, 2009. – 632 с.

Шапран Г. О., Курінна І. Г.

Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара (Україна)

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

В сучасних умовах ведення бізнесу все значнішою стає роль інноваційної діяльності вітчизняних підприємств. Оскільки використання інноваційних методів у бізнесі є вагомим фактором конкурентоспроможності продукції підприємства, який дозволяє ефективніше використовувати наявні виробничі фактори, створює ширші можливості виходу продукції на нові ринки, та створює умови довгострокової стабільної роботи.

Проблема реалізації інноваційної діяльності актуальна для України. Для того, щоб практично використовувати різноманітні стратегії інноваційного

розвитку, необхідно здійснити певні кроки для поліпшення інноваційної діяльності на всіх існуючих рівнях: держава – галузь – регіон – підприємство. Як свідчить практика, на сьогоднішній день підприємства не забезпечені низкою відповідних економічних умов для впровадження нововведень [1].

Характеристика стану інноваційної діяльності в Україні:

- недостатній обсяг інноваційної продукції, яка реалізується підприємствами;
- низький рівень інноваційної активності підприємств промисловості;
- недостатній рівень активності підприємств в інноваційній сфері малого та середнього бізнесу;
- тенденції до зменшення витрат підприємств на інноваційні процеси.

Через низку внутрішніх і зовнішніх факторів, та факторів, які сформувались під час світової фінансової кризи й продовжують свій негативний вплив нині, відбулось значне зменшення питомої ваги продукції інноваційного типу в обсязі реалізованої промислової продукції підприємств України. Частка реалізованої інноваційної продукції в загальному обсязі реалізованої промислової продукції у 2014 році становила лише 2,5 %, що є ще меншою від показника 2011 року у 3,8 %. А обсяг імпорту високотехнологічної продукції значно перевищував обсяг виробництва українськими підприємствами.

Не дають належних підстав для довгострокового та стабільного розвитку негативні зміни у кількості ресурсозберігаючих та маловідходних програм, а також нових технологічних процесів (в 2010 році у порівнянні з попереднім роком цей показник знизився на 36,3 %).

Для впровадження інновацій у виробництво в 2014 р. промислові підприємства витратили 7,7 млрд грн, що є ще меншим за показник 2012 року у 11,5 млрд грн [4].

Частка промислових підприємств, що займались інноваційною діяльністю в Україні в 2014 році склала 16 % від загальної кількості. Найвищою в Україні частка інноваційно активних підприємств в 2014 році спостерігалася в Сумській, Запорізькій, Харківській, Одеській, Кіровоградській, Львівській областях,

у м. Києві. Для порівняння, в таких країнах як Японія, США та Німеччина інновації впроваджують приблизно 76 % підприємств [2].

Створення, розвиток та подальша реалізація інноваційної діяльності українських підприємств гальмується цілим рядом факторів. Серед них основним чинником є відсутність ефективної системи та механізму фінансування інноваційної діяльності. Крім того, суттєвим є високий економічний ризик, недостатня інформаційна база щодо ринків збуту продукції, відсутність злагодженого механізму функціонування та стимулювання інноваційної інфраструктури, не злагоджене законодавче регулювання, відсутність у підприємств можливостей для кооперації між собою та науковими організаціями, нестача наукових кадрів [3].

Проведений аналіз стану інноваційної діяльності підприємств України визначає таке негативне явище як зниження інноваційної активності суб'єктів господарювання.

Для вирішення існуючих проблем інноваційної діяльності необхідно сформулювати ефективно діючу систему активізації інноваційної діяльності шляхом втілення відповідних умов для ефективного впровадження інновацій. В першу чергу, це стосується створення належної законодавчої бази, а також формування відповідної організаційної системи координації та контролю впровадження інновацій.

Для того щоб Україна здійснила крок вперед в області інновацій, необхідна відповідна підтримка державних органів влади, створення сприятливого інвестиційного клімату, нові наукові досягнення та високотехнологічні рішення. Варіантами вирішення існуючих проблем є: формування державної інформаційної інфраструктури, удосконалення існуючих інформаційних та законодавчих баз, сертифікація інноваційної продукції, відповідна державна політика, створення небанківських інноваційних фінансових установ.

Необхідна міцна основа для удосконалення інноваційних процесів та інтеграції України до інноваційного простору розвинених країн світу. А зробити це

можливо лише при правильно спланованій та злагоджено функціонуючій системі заходів.

Список використаних джерел:

1. Гриньова В. М. Інвестування : підруч. / В. М. Гриньова, В. О. Коюда, Т. І. Лепейко, О. П. Коюда. – К. : Знання, 2008. – 452 с.
2. Офіційний сайт державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
3. Скрипко Т. О. Інноваційний менеджмент : підруч. / Т. О. Скрипко. – К. : Знання, 2011. – 423 с.
4. Гринько Т. В. Формування інноваційної інфраструктури України як основа активізації інноваційної діяльності підприємств / Т. В. Гринько // Вісник Національного університету «Львівська політехніка». Проблеми економіки та управління. – 2008. – №628. – С. 438–442.
5. Щодо першочергових заходів з активізації інноваційної діяльності в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.niss.gov.ua/articles/654>

Шевченко А. А.

Дніпропетровського Національного Університету ім. Олеся Гончара

**СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІДПРИЄМСТВ ГІРНИЧОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

На сучасному етапі глобалізації торгівельні відносини між країнами набувають все більшого розвитку у багатьох галузях економіки. Це стосується і України, що зараз з кожним днем залучає нових торгових партнерів та виходить на нові ринки збуту. Слід зауважити, що вугільна промисловість України є однією з найважливіших складових паливно-енергетичного комплексу та економіки країни в цілому. Дуже важливим є те, що у наслідок активного розвитку міжнародних відносин між Україною та іншими країнами значимість вугільної промисловості та продуктів від її діяльності значно зростає. Видобуток вугілля відбувається у Донецькому, Львівського-Волинському та Придніпровському басейнах. До недавнього часу вугілля було єдиним енергетичним ресурсом, яким Україна могла забезпечити себе повністю та в повному

обсязі, однак, стан вугільної промисловості на сьогодні викликає певні побоювання.

Слід сказати, що не зважаючи на складні гірничо-геологічні умови, та кількість вугілля, що на даний момент є в наявності дозволяє не згортати добичу, а лише розвивати її. Інше питання полягає в тому, чи доцільним є цей розвиток, адже обладнання, яким користуються на більшій кількості шахт України є застарілим, потребує ремонту або взагалі підлягає утилізації.

Однак, на даний момент ми бачимо, що усі показники розвитку вугільної промисловості України знижуються та вугільна галузь знаходиться у критичному стані. У грудні 2014 року видобуток вугілля в Україні знизився в два рази в порівнянні з аналогічним періодом 2013 року до 3,4 млн т [1]. Що стосується зовнішньоекономічної діяльності, то у лютому 2015 року Україна імпортувала вугілля на \$ 121,643 млн, в той час як експорт склав \$ 1,078 млн. Україна в січні – червні 2015 року імпортувала вугілля на загальну суму 857 млн дол. Найбільшими постачальниками вугілля останнім часом були США і Австралія. Імпорт вугілля з США – 231 млн дол., з Австралії – 68 млн дол. На інші країни (ЮАР, Франція) доводиться 192 млн доларів США [2].

Згідно з даними, що наведені вище, ми можемо побачити, що останнім часом зовнішньоекономічна діяльність підприємств вугільної промисловості спрямована більш на імпорт ніж на експорт. На мою думку така ситуація склалася через бойові дії у Донецькій та Луганській областях, а також слабку та застарілу матеріальну базу, що є в наявності у вугільних підприємств на даний момент.

Однак, державою за останні два роки було запропонована та впроваджена велика кількість заходів з метою реформування вугільної промисловості України, підвищення рівня якості національного вугілля, а також збільшення експорту вугілля в інші країни. Серед основних завдань та викликів вугільної промисловості на 2015–2019 роки є: приватизація всіх вугледобувних підприємств протягом 2015–2016 років і ліквідація або консервація шахт, які не вдалося приватизувати в 2015-2019 роках відповідно з Законом України «Про особливості приватизації

вугледобувних підприємств»; створення ефективної системи соціальної підтримки працівників вугледобувних та вуглепереробних підприємств, що знаходяться в стадії ліквідації або консервації; оптимізація державної підтримки з метою проведення ефективної реструктуризації галузі, забезпечення самоопукності видобутку вугілля до 2020 року шляхом розробки певних законів; впровадження біржової торгівлі вугіллям (електронні торги) з метою переходу до ринкового ціноутворення і на прямі договори продажу вугілля; ліквідація ДП «Вугілля України» [1].

Таким чином, слід зауважити, що такі кроки можуть сприяти розвитку галузі всередині країни, що надалі безпосередньо матиме вплив на розвиток зовнішньоекономічної діяльності України у вугільній промисловості, а також укладання нових договорів, контрактів та пошуку нових партнерів.

Список використаних джерел:

1. Дані про заходи з реформування вугільної промисловості: Інтегрований звіт ДТЄК 2014 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dtek.com/library/file/dtek-ar2014-ru.PDF>
2. Дані з експорту та імпорту вугілля [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу : <http://sta-sumy.gov.ua>

ЗМІСТ

<i>Камуліна А. Ю.</i> Управління конкурентоспроможністю в Україні: можливість імплементації досвіду розвинених країн	3
<i>Кармазін В. Я.</i> Проблеми забезпечення стабільності валютного ринку України.....	5
<i>Карпова Ю. А.</i> Формування виробничого потенціалу в Україні.....	10
<i>Касян С. Я., Федоришин Т. В.</i> Впровадження сімейно-родинного виховання у систему управління позашкільним навчальним закладом.....	12
<i>Кирпа О. В.</i> Інновації в сфері туризму	15
<i>Кошевий М. М.</i> Особливості ідентифікації наукоємності галузей промисловості та послуг..	17
<i>Крикунова В. М.</i> Проблеми забезпечення інноваційного розвитку економіки України	20
<i>Курінна І. Г.</i> Забезпечення інноваційного розвитку підприємств України	23
<i>Курінний О. В.</i> Вдосконалення управління витратами на створення інноваційних продуктів в вищих навчальних закладах	26
<i>Лотоцький Б. В., Скрипник Н.Є.</i> Інноваційний розвиток трудового потенціалу в сучасних реаліях сьогодення	29
<i>Лях І. І.</i> Деякі аспекти системи економічного стимулювання господарюючих суб'єктів інноваційної інфраструктури.....	32
<i>Лях О. В.</i> Розумна спеціалізація як інструмент прискорення інноваційного розвитку регіонів	36
<i>Матвієць М. В., Онишкевич Ю. О.</i> Особливості міжнародного маркетингу в умовах глобалізації економіки.....	38
<i>Матвієць М. В., Терещенко Н. М.</i> Удосконалення якості підготовки фахівців з урахуванням галузевої особливості.....	41
<i>Морщенок Т. С., Головченко Н. О.</i> Основні тенденції використання трудових ресурсів в Україні.....	43
<i>Побережна І. А., Рябик Г. Є.</i> Динаміка розвитку сфери послуг України.....	46
<i>Савичев О. В.</i> Розвиток державно-приватних відносин як перспективний напрям інтеграції України у світовий економічний простір.....	50
<i>Скрипник Н. Є.</i> Фактори забезпечення активізації інноваційного підприємництва в Україні.....	53
<i>Скрипченко М. О.</i> Інноваційний розвиток вітчизняних підприємств: сутність поняття, проблеми та перспективи в Україні	56
<i>Соловійов К. Д., Рябик Г. Є.</i> Розвиток підприємств машинобудівного комплексу України...	59
<i>Стаховський Л. М.</i> Перспективи впровадження інноваційних процесів у сферу послуг	63
<i>Стоєв В. Л., Похильченко І. М.</i> Зміна географії зовнішньої торгівлі України.....	65
<i>Тань Синь</i> Организационно-экономические мероприятия по обеспечению конкурентоспособности продукции предприятия ОАО «Гордорремстрой»	67
<i>Таран-Лала О. М.</i> Визначення напрямів взаємодії національної економіки та споживчої кооперації як соціально-економічної системи	69
<i>Тардаскіна Т. М., Манько М. П.</i> Вплив операторів ОТТ-сервісів на операторів мобільного зв'язку	72
<i>Турба О. О., Хлівний Є. І.</i> Щодо перспектив інноваційного розвитку регіональної промисловості.....	74

<i>Турко Р. Ф., Слейко В. І.</i> Сучасні тенденції розвитку банківських технологій та інформатизації банківської справи в Україні як основа сучасних інтеграційних процесів	77
<i>Цзян Минфен</i> Управление техническим развитием на производственном предприятии	80
<i>Циновнік А. Є.</i> Перспективи інноваційного розвитку підприємництва в Україні	83
<i>Шапран Г. О., Курінна І. Г.</i> Інноваційна діяльність підприємств України	85
<i>Шевченко А. А.</i> Стан та перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств гірничої промисловості України	88

Наукове видання

Мови видання: українська, російська

ЕКОНОМІКА І МЕНЕДЖМЕНТ 2016:
ПЕРСПЕКТИВИ ІНТЕГРАЦІЇ
ТА ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Збірник наукових праць

Міжнародної науково-практичної конференції
(Дніпропетровськ, 14–15 квітня 2016 р.)

У дев'яти томах

Том 8. Перспективи інноваційного розвитку:
альтернативи та антагонізми

*Окремі доповіді друкуються в авторській редакції
Організаційний комітет не завжди поділяє позицію авторів
За точність викладеного матеріалу відповідальність покладається на авторів*

Відповідальний редактор *Біла К. О.*
Технічний редактор *Джикія Н. В.*
Оригінал-макет *Джикія Н. В.*

Підписано до друку 28.04.16. Формат 60x84¹/₁₆. Спосіб друку – плоский.
Ум. др. арк. 4,45. Тираж 100 пр. Зам. № 0416-01/12.

Видавець та виготовлювач СПД Біла К. О.

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3618 від 06.11.09

Надруковано на поліграфічній базі видавця Білої К. О.
Україна, 49000, м. Дніпропетровськ, пр. К. Маркса, 111, оф. 17

тел. +38 (067) 972-90-71

www.confcontact.com

e-mail: conf@confcontact.com